Numărul 463 19 ianuarie 2009 8 pagini 0,40 lei

Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație şi idei de larg interes național

Director: Mircea Itu. Redactor-şef: Mioara Vergu-Iordache

Alexandru Ioan Cuza aşa cum l-a văzut Mihai Eminescu

Valeriu RÂPEANU

Motto: „a unuia dintre Domnii cei mai patriotici din câți au fost vreodată în țările Dunării române”

Cei 159 de ani de la naşterea lui Mihai Eminescu ne prilejuiesc noi meditații. De astă dată legate de perspectiva lui asupra Domnului Unirii Principatelor Alexandru Ioan Cuza. Şi aceasta pentru că în această lună se împlinesc 150 de ani de la săvârşirea unui act istoric care a pus temeliile statului român modern şi l-a marcat prin câteva reforme împlinite cu toate rezistențele interne şi externe. O epocă de şapte ani, care a însemnat o cotitură hotărâtă cu toate greutățile începutului de drum şi a potrivniciei celor ce nu vedeau deloc cu ochi buni progresul țării româneşti şi mai ales ceea ce avea să se înfăptuiască pentru cei mai mulți, cei mai asupriți, cei care creau bogăția țării, ei neavând decât o parte infimă şi mizeră.

Să ne gândim că tot în această lună se împlinesc 157 de ani de la naşterea celui ce va fi nu numai prietenul lui Eminescu, ci împreună cu el va duce pe culmile cele mai înalte literatura română aflată atunci în faza pionieratului, a unor destul de puține împliniri estetice, Ion Luca Caragiale. Nu hazardul cifrelor aniversare ne-a făcut să întreprindem această cercetare paralelă, ci anume convergențe fundamentale, anume simetrii istorice care se impun cititorului. Şi anume o viziune comună a celor doi asupra lui Alexandru Ioan Cuza şi a modului în care au privit actul de la 11 februarie 1866, când Domnul Unirii a fost înlăturat cu silnicie de ofițeri trădători. Bineînțeles, exprimată în genele specifice personalității lor, cu mijloacele publicistice şi artistice ce le erau caracteristice.

Eminescu avea nouă ani când Unirea celor două Principate a trecut de pe tărâmul unor visuri şi afirmări generoase în domeniul realității, datorită unei tenace acțiuni a uneia din cele mai glorioase generații din istoria noastră: generația de la 1848. Dacă Eminescu se născuse în țara de sus, pe care a imortalizat-o în nemuritoare versuri de esență populară, Caragiale venea de acolo de unde şesul Munteniei începe să urce molcom către dealuri. Cernăuții şi Ploieştiul sunt două zone care par că n-au prea multe puncte comune.

Eminescu împlinea şaisprezece ani când Cuza Vodă a fost detronat, detronare pe care oridecâteori a evocat-o a folosit termenii cei mai duri cu putință, adresându-le celor ce au comis-o invective de o duritate ieşită din comun, atestând mânia sa care nu s-a stins niciodată. Caragiale avea atunci paisprezece ani. Eminescu în cel moment un tânăr de o maturitate sesizantă, debuta în „Familia” lui Iosif Vulcan. Cei doi îl vor vedea pe Alexandru Ioan Cuza. Eminescu printr-un gest deliberat, avea douăzeci de ani, merge în ziua de 1 ianuarie 1870 la Döbling, în apropierea Vienei, împreună cu doi prieteni, să-i prezinte un omagiu celui ce fusese Domnul Unirii şi pentru caracterizarea căruia va afla cuvinte nu numai elogioase, dar pline de adevăr istoric. Elevul Caragiale îşi aminteşte când se sărbătorea o jumătate de veac de la Unire – de ceea ce se petrecuse la Ploieşti, cu cincizeci de ani în urmă, când „Cuza Vodă, primul Domn al țărilor unite, [...] venea să asiste la deschiderea anului şcolar.

Eminescu va vorbi nu numai o dată despre Alexandru Ioan Cuza, apreciind cu franchețea-i cunoscută locul său în istoria României

(Continuare în pag. 8)

O CONTINUĂ INTERACȚIUNE

• TENDINȚE ŞI ORIENTĂRI MODERNE PRIVIND PROCEDURILE TUTORIALE ŞI DE PRACTICĂ DE SPECIALITATE LA UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*

Prof.univ.dr. Ioan Gâf-DEAC
Prof. univ. dr. Marinică DOBRIN
Asist. univ. Raluca ŞTEFAN

Procesul de instruire superioară în universitățile moderne parcurge transformări calitative însemnate, la orizontul tot mai apropiat al instaurării societății cunoaşterii. În principal, se are în vedere folosirea tehnologiilor informaționale, respectiv a telecomunicării moderne în comunitatea academică. Deopotrivă, cadrele didactice şi studenții se află într-o continuă interacțiune, într-un schimb accentuat de informații, date şi instrucțiuni care folosesc atingerii obiectivului final comun, concretizat prin pregătirea profesională de excepție într-o lume competitivă.

De aceea, *tutoriatul* şi *practica de specialitate* dobândesc valențe noi în context formativ, metodic, didactic şi pedagogic. În prezent, se derulează faza practică a imersiunii studentului în propriul proces de învățare.

Într-un mediu complex, global, se constată că studentul, în procesul de învățare, devine din ce în ce mai dependent de propria sa persoană, fructificând potențialul şi resorturile sale de angajament în instruirea superioară. La Universitatea *Spiru Haret*, în cadrul Facultății de Management Financiar-Contabil, se înregistrează preocupări pentru identificarea de tendințe şi orientări inovative privind tutoriatul şi practica de specialitate.

În principal, ***în legătură cu tutoriatul*** se obțin concluzii relevante, care pot fi fructificate procedural, operațional în procesul eficientizării învățării.

Înțelesul termenului de **tutoriat** este:

• Persoană autorizată să exercite dreptul de tutelă; (DEX)

• „…tutorele este cadrul didactic desemnat pentru a desfăşura activități de consiliere, îndrumare şi verificare a cunoştințelor unui grup de studenți înscrişi într-un Program de învățământ la distanță. ”(*HG privind organizarea şi funcționarea învățământului la distanță şi a învățământului cu frecvență redusă în instituțiile de învățământ superior – M.O. nr. 678/26.10.2001*)

• „…formă de asociere între un profesor şi un grup de studenți” (Manualul Calității Învățământului şi Cercetării Ştiințifice – Universitatea *Spiru Haret*)

Concepția prevăzută pentru aplicarea *tutoriatului* la Facultatea de Management Financiar-Contabil se bazează pe formularea conținutului specific de asistență tutorială la formele de învățământ ZI, ID şi FR.

Având în vedere că Facultatea de Management Financiar-Contabil operează procesul de învățământ la toate cele trei forme, se dovedeşte utilă configurarea concepției specifice pentru *tutoriatul studenților ID şi FR*. Se are în vedere proporția mare de studenți înscrişi/înmatriculați, precum şi amploarea folosirii tehnologiilor informaționale, respectiv ale metodelor moderne de asigurare a resurselor de învățare şi evaluare-examinare.

Pentru transpunerea în practică a *tutoriatului*, condiția de bază se referă la *compatibilizarea asocierii între cadrul didactic şi student*.

În context, deopotrivă cadrele didactice şi studenții I.D. şi F.R. acceptă răspunderi/responsabilități şi obligații formale, metodice, didactice şi pedagogice de tutoriat.

a) *Tutoriatul general acordat de cadrul didactic titular de disciplină*

Fiecare cadru didactic titular de disciplină, în conformitate cu statul de funcțiuni, gradul său didactic, pregătirea de specialitate, statutul cadrului didactic universitar, regulamentele, instrucțiunile, metodologiile, hotărârile Senatului şi conducerii Universității, are obligația şi răspunderea de *tutoriat direct* cu toți studenții de la formele I.D. şi F.R., aferent disciplinei/disciplinelor sale de studiu. În acest cadru, profesorul titular de disciplină răspunde direct, cu privire la:

• asigurarea resurselor de studiu (manualele tipărite şi/sau variantele în *web* şi/sau în *Platforma BlackBoard*);

• recomandarea Bibliografiei obligatorii, suplimentare şi facultative;

• formularea subiectelor şi întrebărilor de examinare-evaluare;

• asigurarea continuității procesului de învățare pe întregul parcurs al predării disciplinei/disciplinelor, semestrial şi anual;

• formularea aliniamentului de sprijin (suport) metodic, didactic şi pedagogic în raport cu conținutul, complexitatea şi specificitatea disciplinei/disciplinelor de studiu.

Cadrul universitar titular de disciplină intră sub incidența evaluării sale didactice în legătură cu performanțele sale universitare/academice, în raport cu obligațiile sale de tutoriat, pe măsura asigurării tuturor condițiilor şi oportunităților de derulare eficientă a procesului de învățare în rândul studenților I.D. şi F.R..

b) *Obligațiile studentului în context tutorial*

Fiecare student ID şi FR, în context tutorial, are, în principal, următoarele obligații:

• să cunoască Planul de învățământ şi conținutul Programelor analitice;

• să îşi procure resursele de studiu (de la depozitul/punctele de desfacere ale Universității sau din spațiul virtual);

• să cunoască numele cadrului didactic titular de disciplină şi datele sale de contact, adresa facultății (telefon, e-mail ş.a.);

• în măsura în care manifestă cerințe pentru clarificarea, elucidarea şi facilitarea însuşirii cunoştințelor specifice care se prezintă cu grad ridicat de complexitate şi dificultate de înțelegere, să apeleze la cadrul didactic titular de disciplină pentru depăşirea situațiilor de disfuncții.

(Continuare în pag. 2)

DOMN PROFESOR

Ioan N. ROŞCA

Studenții şi colegii îi spuneau simplu Domn Profesor, pentru că, în mediul academic, a ilustrat la modul superlativ acest nobil apelativ. Profesorul Gheorghe Al. Cazan a fost însă o personalitate complexă, ilustrându-se nu numai în calitate de profesor, ci şi de cercetător de mare prestigiu, de conducător de doctorat, de om al cetății, de pater familias, de bun coleg sau prieten, de om de atitudine, sau, pur şi simplu, de adevărat om.

A excelat şi în funcțiile de conducere pe care le-a îndeplinit în învățământ sau în cercetare. Între 1975 – 1990 a fost Şeful Catedrei de Istoria filosofiei şi Logică la Facultatea de Filosofie a Universității Bucureşti. De asemenea, a avut funcția de prodecan la aceeaşi Facultate, în perioada 1982 – 1989, când a îndeplinit şi sarcinile postului de director al Institutului de filosofie al Academiei Române. În perioada 1991 – 1999 a fost Decanul Facultății de Filosofie şi Jurnalism din Universitatea *Spiru Haret*.

Pe profesorul Gh. Al. Cazan l-am cunoscut de pe vremea când domnia sa era deja cadru didactic la Catedra de Istoria filosofiei de la Facultatea de Filosofie a Universității din Bucureşti, iar eu – student al aceleiaşi facultăți, promoția 1963-1968. Nu am avut privilegiul de a-i fi student, dar am beneficiat de experiența sa, devenind colegi de catedră la aceeaşi facultate, iar mai târziu, din 1992, fiind colegi de catedră la Facultatea de Filosofie şi Jurnalism a Universității *Spiru Haret*, unde, de la înființarea acestei facultăți în 1991, a predat cursurile de Filosofie românească şi de Filosofie antică.

(Continuare în pag. 8)

• Studenții întreabă. Profesorii răspund. Pagina 2
• Sesiunea de examene – test al unor înalte exigențe Pagina 3
• Tinerii din România – valori şi comportamente din sfera culturii politice Pagina 4

Anul european al creativității şi inovării – 2009

Imaginează. Creează. Inovează

Imaginează. Creează. Inovează – aşa sună genericul sub care Comisia Europeană a lansat campania de comunicare *Anul european al creativității şi inovării – 2009* – o ambițioasă provocare pentru toți cei care acceptă să intre într-o competiție a spiritului creator.

Pentru Universitatea *Spiru Haret*, o universitate responsabilă, din punct de vedere social şi creativă, din punct de vedere intelectual, campania lansată de Comisia Europeană sub deviza *Anul creativității şi inovării – 2009* are rezonanțe aparte, întrucât cercetarea ştiințifică – creația, inovația – reprezintă nu doar o provocare extraordinară, ci şi o componentă intrinsecă a demersului instructiv-educativ, o constantă a preocupărilor tuturor cadrelor didactice consacrate ridicării calității procesului de formare a unor specialişti la cotele de performanță profesională.

Obiectivul acestui demers de anvergură europeană vizează nu doar sensibilizarea cu privire la importanța creativității şi a inovării, competențe-cheie pentru dezvoltarea personală, socială şi economică, ci şi un îndemn la contribuții cât mai consistente la descifrarea unor fenomene care marchează acum viața oamenilor, la descoperirea unor soluții viabile de contracarare a efectelor acestora, cum este încălzirea globală, criza energetică etc.

Adela DEAC

(Continuare în pag. 4)

Opinii

OMENIREA ÎN STARE DE ASEDIU!

Ion A. POPESCU
Victor A. STOICA
Aurelian A. BONDREA

(Urmare din nr. 462)

3. Paradoxal, țările emergente sunt încă în stare de hipnoză

Suspendarea temporară a cotațiilor bursiere în Bangkok şi Sao Paulo, după o prăbuşire mai mare de 10%, decizia autorităților de a nu deschide Bursa din Moscova, reluarea tranzacțiilor după amiază la Bucureşti, căderea cu două cifre pe piețele financiare din Praga, Budapesta sau Zagreb şi de 10% la Bombay la 10 octombrie, au cpondus la disparția speranțelor potrivit cărora piețele financiare emergente ar putea rămâne la distanță de furtuna de pe Wall Street au dispărut [Adrien de Tricornot, *De la Russie a la Thaďlande, comment la crise s'étend*, Le Monde, 13.10.08.]. Deja, din vară, brutalele replici bursiere înregistrate de la Shanghai la Moscova sau tensiunile resimțite pe piețele emergente ale împrumuturilor de stat nu lăsau nici un pic de îndoială…

Căderea piețelor bursiere nu are un impact tot atât de puternic asupra cererii interne în țările emergente față de țările dezvoltate: plasamentele în acțiuni sunt aici mai puțin răspândite. Dar răul este mai profund. „Creditul *crunch*”, raționalizarea creditului extinzându-se dincolo de economiile occidentale, *Fondul Monetar Internațional* (FMI) a anunțat, în 9 octombrie, reactivarea unei proceduri de împrumuturi de urgență statelor care ar face solicitări pentru „*a răspunde problemelor care ar putea să intervină în anumite țări emergente*” , a anunțat directorul general Dominique Strauss-Kahn.

Pe termen scurt, țările cele mai ameninațate de criza financiară sunt acelea care depind cel mai mult de intrările de capitaluri străine şi se află în foarte puternice deficite de plăți curente: „*Înainte de criză, ele finanțau cu uşurință boom-ul intern, prin creşterea datoriei întreprinderilor şi băncilor lor de pe lângă băncile țărilor industrializate*”, explică Yves Zlotowski, economist-şef la Coface, instituție specializată în gestiunea riscurilor comerciale. Odată cu criza, această mecanică gripează, deoarece „*creditul este mai rar şi mai scump*”: „*România, Bulgaria, Africa de Sud, Vietnamul*”, adăugate pe listă de Sébastien Barbe, economist la Creditul agricol, riscă o încetinire, pentru că ele prezintă „*slăbiciuni la nivelul balanței lor de plăți*” sau că ele au făcut „*apel recent la finanțarea externă pe termen scurt*”.

(Continuare în pag. 4)

STUDENȚII ÎNTREABĂ. PROFESORII RĂSPUND

Astăzi răspunde conf. univ dr. Valeriu Marinescu, decanul Facultății de Limba și Literatura română

Printre disciplinele obligatorii urmate de studenții Facultății de Limba și Literatura Română din anul al III-lea, se numără și **ISTORIA LIMBII ROMÂNE LITERARE**. Pe parcursul semestrului I, în cadrul prelegerilor, al activităților de seminar și al consultațiilor oferite prin intermediul postului de televiziune *România de Mâine – Educațional* (TVRM-E), studenții vor cunoaște originile limbii române literare și baza ei dialectală, vor învăța să încadreze corect textele reprezentative într-o anumită perioadă a istoriei limbii române literare, pe baza particularităților acestora, vor deveni capabili să conștientizeze evoluția normelor limbii române de la începuturi până în prima jumătate a secolului al XIX-lea, vor putea să evalueze, în formulări proprii, limba și stilul unor scriitori români „vechi".

Printre problemele majore abordate pe semestrul I, se numără:

-conceptul de „limbă literară"; periodizarea istoriei limbii române literare;

-originile limbii române literare; baza dialectală a limbii române literare;

-începuturile scrisului în limba română; caracteristicile generale ale primelor texte românești (particularități fonetice, morfologice, sintactice și lexicale);

-particularitățile textelor din perioada 1640 – 1780; monumentele limbii române literare din perioada 1640 – 1780: *Cazania* mitropolitului Varlaam, *Noul Testament de la Bălgrad*; *Psaltirea* lui Dosoftei (1673); *Biblia de la București* (1688); *Didahiile* lui Antim Ivireanul;

-contribuția cronicarilor moldoveni și munteni la dezvoltarea limbii române literare;

-Dimitrie Cantemir;

-influența turcească și influența neogreacă asupra limbii române literare;

-perioada de tranziție de la epoca veche la epoca modernă; Școala Ardeleană.

Studenții Facultății de Limba și Literatura Română din anul al III-lea s-au dovedit foarte dornici să-și însușească aceste cunoștințe și au participat cu mult interes la toate activitățile de instruire, câțiva dintre ei punând întrebări pentru clarificarea unor aspecte legate de problemele abordate. Răspundem, în cele ce urmează, întrebărilor adresate de studenții noștri:

Student: *Ce trebuie să înțelegem exact prin „norma limbii literare"*?

Profesor: Prin *norma limbii literare*, înțelegem expresia convențională a unui anumit uzaj lingvistic, expresie obligatorie pentru toți cei care folosesc limba respectivă. Normele nu trebuie văzute ca niște realizări statice, ci se impun considerate în perspectiva dinamicii limbii. Normele limbii literare se constituie în diacronie, iar lucrările academice consemnează existența lor în sincronie.

Crearea și cultivarea normelor limbii literare se află într-o strânsă legătură cu dezvoltarea generală a limbii. Iată ce spunea, în acest sens, Mihai Eminescu: „Nu noi suntem stăpânii limbii, ci limba e stăpâna noastră… este însăși floarea sufletului etnic al românimii. […] Norma limbii scrise trebuie să fie cea care există obiectiv și în realitate în gura poporului de jos… iară nu fantasiile mai mult sau mai puțin ingenioase ale filologilor noștri. Așadar, adevăr obiectiv și nu arbitraritate subiectivă".

Student: *Cine stabilește normele limbii literare*?

Profesor: Normele limbii române literare pot fi schimbate numai de Academia Română.

Academia Română, prin Institutul de Lingvistică, stabilește normele limbii române și acestea vor fi consemnate în *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* și în *Îndreptarul ortografic, ortoepic și de punctuație*. Acestea sunt lucrările la care trebuie să apelăm dacă dorim să vorbim și să scriem corect românește. Reamintim studenților noștri, precum și cititorilor săptămânalului *Opinia națională*, faptul că, în anul 2005, a apărut ediția a II-a a *Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române* (DOOM), „o lucrare necesară, așteptată de marele public, o lucrare de interes național, care va fi utilizată de aici înainte ca unica sursă pentru aplicarea corectă a normelor academice în domeniul ortografiei limbii române" – l-am citat pe acad. prof. univ. dr. Eugen Simion.

O normă trebuie respectată imediat ce a fost adoptată, dacă Academia Română nu stabilește un alt termen la care normele să intre în vigoare.

Caracterul normat al limbii literare se evidențiază la toate palierele structurii limbii: fonetic, lexical, morfologic, sintactic. La nivelul fonetic, normele indică pronunțarea corectă a cuvintelor (și discutăm despre norme ortoepice); de aceste norme, se leagă cele ortografice, care stabilesc reprezentarea grafică a structurii fonetice a cuvintelor (cum se scriu corect cuvintele). Normele morfologice ale limbii literare vizează, în general, declinarea și conjugarea, adică regulile modificării structurii cuvintelor în comunicarea scrisă sau orală. Normele sintactice indică funcționarea sistemului sintactic al limbii (de pildă, subiectul și predicatul, în limba română, se acordă după anumite reguli, topica părților de propoziție își are normele ei etc.). Pe plan lexical, dicționarele normative ale limbii menționează caracterul neliterar al unui termen sau al unei expresii (notații precum *popular*, *regional*, *dialectal*, *familiar*, *argotic* arată că un anumit termen nu aparține limbii literare, recomandând implicit evitarea lui în exprimarea îngrijită).

Student: *Când s-a format limba română literară*?

Profesor: Cei mai mulți lingviști consideră că limba română literară s-a format în secolul al XVI-lea, întrucât, așa cum studenții noștri desigur știu, cele mai vechi scrieri românești care ni s-au păstrat nu sunt, din păcate, anterioare secolului al XVI-lea, cap de serie fiind celebra *Scrisoare a boierului Neacșu din Câmpulung* de la 1521.

Student: ***Care sunt cele mai importante perioade din istoria limbii române literare*?**

Profesor: Această problemă (a periodizării) i-a preocupat pe foarte mulți cercetători, fapt care a dus la existența unui mare număr de opinii. În cursul universitar pus la dispoziția studenților noștri (Valeriu Marinescu – *Momente de referință ale evoluției limbii române literare*, București, Editura Fundației *România de Mâine*, 2005), trecem în revistă părerile unor lingviști precum Al. Rosetti, B. Cazacu, Liviu Onu, Ion Gheție etc.

Întrucât periodizarea limbii noastre de cultură trebuie să surprindă principalele momente ale procesului de unificare și de modernizare, putem distinge două mari epoci: epoca veche (din prima jumătate a secolului al XVI-lea până în 1780) și epoca modernă (după anul 1780). Observăm că anul 1780 separă cele două epoci, deoarece atunci apare prima gramatică românească tipărită – *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae* – una dintre lucrările lingvistice ale Școlii Ardelene, în care sunt enunțate principiile de cultivare a limbii literare ce vor sta la baza constituirii aspectului ei actual.

Student: *Există diferențe între limba română și limba română literară*?

Profesor: Absolut. *Limba literară* desemnează varianta cea mai îngrijită a limbii naționale, caracterizată printr-un sistem de norme, care s-au fixat în scris și care îi conferă o anumită stabilitate și unitate. Caracterul „îngrijit" al limbii literare este subliniat de acad. Al. Graur (care socotește limba literară a fi „limba îngrijită, corectă, conformă cu normele curente"), de acad. Ion Coteanu („limba literară reprezintă aspectul cel mai îngrijit al limbii comune") și de alți lingviști care au arătat că limba literară este aspectul normat cel mai îngrijit al limbii naționale, folosit în literatură, în lucrările tehnico-științifice, filosofice, economice, politice și în presa zilnică.

Trebuie să facem, așadar, distincția între „limba română" și „limba română literară". „Limba română" este limba care se vorbește pe teritoriul țării noastre (și nu numai), în timp ce „limba română literară" este limba care ar trebui să se vorbească, dacă toți vorbitorii de limba română ar cunoaște normele stabilite de Academia Română.

Față de limba națională, limba literară se dovedește mai unitară, fapt datorat caracterului normativ al acesteia din urmă și conștiinței vorbitorilor că trebuie să îi respecte normele.

Student: *Limba română literară înseamnă limba literaturii, limba folosită de scriitori*?

Profesor: Categoric, nu! Trebuie precizat că noțiunii de *limbă literară* i s-au dat, de-a lungul timpului, accepții diferite: *limbă scrisă*, *limbă a literaturii artistice* etc. Dar limba literară este instrumentul de expresie a culturii, în general. Orice creație literară se elaborează pe baza limbii literare, dar scriitorii pot ieși din cadrul strict al limbii literare (de pildă folosesc, atunci când conținutul operei o impune, elemente din fondul arhaic, din cel regional sau din cel argotic al limbii).

Test de autoevaluare din toată materia semestrului I (model pentru examen)

Alegeți varianta corectă:

1. ***Norma limbii literare este*:**
a) varianta cea mai îngrijită a limbii naționale;
b) expresia convențională a unui anumit uzaj lingvistic, expresie obligatorie pentru toți cei care folosesc respectiva limbă;
c) norma lingvistică.

2. ***Cei mai mulți lingviști consideră că limba română literară s-a format:***
a) în secolul al XIX-lea;
b) în secolul al XVI-lea;
c) în secolul al XX-lea.

3. ***Cele mai vechi texte românești scrise sunt*:**
a) textele rotacizante;
b) tipăriturile lui Coresi;
c) cronicile lui Ureche și Costin.

4. ***În epoca veche, auxiliarul au, pentru perfectul compus persoana a III-a singular, se întâlnește în*:**
a) aria nordică;
b) aria sudică;
c) și în aria nordică, și în aria sudică.

5. ***Mitropoliții Varlaam, Dosoftei și Simeon Ștefan contribuie la dezvoltarea limbii române literare din secolul:***
a) al XVI-lea;
b) al XVII-lea;
c) al XVIII-lea.

6. ***Influența sintaxei latine se observă mai ales în cronica lui*:**
a) Grigore Ureche;
b) Miron Costin;
c) Ion Neculce.

7. ***Reproducerile în stil direct sunt mai numeroase în cronica lui*:**
a) Grigore Ureche;
b) Miron Costin;
c) Ion Neculce.

8. ***Prima gramatică tipărită a limbii române se numește*:**
a) Lexiconul de la Buda;
b) Temeiurile gramaticii românești;
c) Elementa linguae Daco-Romanae sive Valachicae.

9. ***Normele limbii române literare pot fi schimbate de*:**
a) Universitatea din București;
b) Ministerul Educației și Cercetării;
c) Academia Română.

10. ***O normă trebuie respectată*:**
a) imediat ce a fost adoptată;
b) după cinci ani de la adoptare;
c) după zece ani de la adoptare.

11. ***Normele ortoepice indică*:**
a) scrierea corectă a cuvintelor;
b) pronunțarea corectă a cuvintelor;
c) altă interpretare.

12. ***Normele ortografice indică*:**
a) scrierea corectă a cuvintelor;
b) pronunțarea corectă a cuvintelor;
c) altă interpretare.

13. ***Cei mai mulți specialiști consideră că limba română literară are la bază graiul*:**
a) muntean (muntenesc);
b) moldovean (moldovenesc);
c) ardelean (ardelenesc).

14. ***„Scrisoarea lui Neacșu din Câmpulung" datează din anul*:**
a) 1512;
b) 1521;
c) 1532.

15. ***„Cazania" lui Varlaam a apărut în anul:***
a) 1643;
b) 1648;
c) 1673.

16. ***„Noul Testament de la Bălgrad" a apărut în anul*:**
a) 1643;
b) 1648;
c) 1673.

17. ***„Psaltirea" lui Dosoftei a apărut în anul*:**
a) 1643;
b) 1648;
c) 1673.

18. ***„Biblia de la București" (a lui Șerban Cantacuzino) a apărut în anul*:**
a) 1688;
b) 1643;
c) 1648;
d) 1673.

19. ***Este cronicar muntean*:**
a) Ion Neculce;
b) Miron Costin;
c) Radu Greceanu.

20. ***Frază de tip periodic întâlnim în cronica lui*:**
a) Grigore Ureche ;
b) Miron Costin ;
c) Ion Neculce.

1) b; 2) b; 3) a; 4) c; 5) b; 6) b; 7) c; 8) c; 9) c; 10) a; 11) b; 12) a; 13) a; 14) b; 15) a; 16) b; 17) c; 18) a; 19) c; 20) b.

O CONTINUĂ INTERACȚIUNE

• TENDINȚE ȘI ORIENTĂRI MODERNE PRIVIND PROCEDURILE TUTORIALE ȘI DE PRACTICĂ DE SPECIALITATE LA UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*

(Urmare din pag. 1)

Algoritmul conceptual și practic al derulării tutoriatului pentru studenții ID și FR se referă la:

1. Fiecare titular de disciplină este considerat *tutore de disciplină de studiu* pentru toți studenții ID și FR înscriși/înmatriculați. Acesta are obligatia gestionării atotcuprinzătoare, cantitativă și calitativă, a tuturor activităților studenților ID și FR, legate de disciplina sa de studiu (de la asigurarea resurselor de studiu până la examinare-evaluare).

Formele de legătură a tutorelui de disciplină de studiu cu studenții ID și FR sunt următoarele :

· acceptarea în sălile fizice de curs a studenților de la ID și FR (atunci când aceștia prezintă interes pentru o astfel de prezență); dialogul efectiv cu studenții ID și FR în sălile de curs; programul de întâlniri coincide cu orarul cursurilor de zi;

· afișarea la avizier și pe Internet, de către fiecare titular de disciplină de studiu, a Pogramului de consultații (de regulă de două ori pe săptămână câte două ore, de preferință după-amiază sau în zilele de sâmbătă și duminică);

· aducerea la cunoștință către studenții ID și FR a datelor de contact (a numărului de telefon și adresei de e-mail) a tutorelui titular de disciplină de studiu (afișate la avizier și pe Internet). Studenții ID și FR pot apela tutorele titular de disciplină pentru asistență tutorială, clarificare, elucidare și sprijin în procesul de învățare;

· instituirea sistemului ***chat right*, *chat voice* și *chat room*** între tutorele titular de disciplină și studenții ID și FR. Programul de discuții va fi stabilit de minimum două ori pe săptămână, pe durata a una-două ore (programul este afișat la avizier și pe Internet);

· realizarea de **teleîntâlniri de lucru** pe Internet între tutorele titular de disciplină și studenții ID și FR. În context, la sediul Facultății este amenajat *Centrul de comunicare* (nodul informatic și informațional) constituit din: computer administrator conectat la rețea, sistem audio-video, ecran și IP-uri între Centru și Centrele Teritoriale ID și FR. Tutorele titular de disciplină are obligația ca de două-patru ori pe lună să deruleze **teleîntâlniri** de lucru pe internet cu studenții ID și FR, care se prezintă la sediile Centrelor Teritoriale ID și FR din țară și străinatate. Studenții ID și FR, după caz, în funcție de posibilitățile lor tehnice, pot folosi IP-ul personal de la domiciliu, care este comunicat în prealabil facultății. Programul **teleîntâlnirilor** de tutoriat este afișat la avizier și pe Internet;

· fiecare tutore de disciplină de studiu are obligația de a se prezenta la Departamentul Educație al TvRM Educațional pentru susținerea a două-patru emisiuni de consultații și asistență tutorială în direct cu studenții ID și FR. Pe parcursul emisiunii în direct, studenții ID și FR pot intra în dialog tutorial cu cadrul didactic titular de disciplină pentru clarificarea, elucidarea și sprijinul procesului propriu de studiu (obținerea de indicații și recomandări pentru învățare și evaluare-examinare);

· studenții ID și FR pot trimite prin poștă, la adresa facultății, către tutorele titular de disciplină întrebări sau diverse solicitări de clarificare, elucidare și sprijin în legatură cu materia de studiu. Tutorele titular de disciplină va formula și transmite, după caz, răspunsuri clarificatoare și de sprijin.

2. ***Sprijin tutorial de specialitate din partea tutorelui titular de disciplină***

Acesta se referă la:

· actualizarea permanentă a datelor din Avizierul virtual (informații metodice, didactice, pedagogice ș.a.);

· actualizarea și completarea cvasi-permanentă a resurselor de studiu din Biblioteca Virtuală;

· amplasarea obligatorie, în fiecare săptamână, a unui număr minim de 10-20 de întrebări de autoevaluare în platforma *Blackboard* (autoevaluarea *dinamică*) și/sau pe paginile *web* ale facultății (autoevaluarea *statică*). Pentru a spori sprijinul tutorial, seturile de întrebări vor fi reînnoite săptămână de săptămână.

3. ***Asistență tutorială organizată și acordată la nivelul facultății***

În principal, se au în vedere următoarele:

· se constituie grupe de tutori titulari de discipline în funcție de specificul/specificitatea fiecărei discipline de studiu. O grupă de tutori de discipline de studiu poate fi formată din două-patru cadre didactice, care preiau în *tutoriat de grup* articulat, compus și coerent asistența tutorială pentru studenții ID și FR, în conexiune cu tutoriatul pe fiecare disciplină de studiu;

· cadrele didactice titulare de discipline de *studiu informatic* și *informațional* se constituie în *Grupul de tutori pentru asistență privind telecomunicarea modernă, folosind tehnologiile informaționale*. Cadrele didactice cu statutul de *tutore informațional* asigură asistența conceptuală și logistică în domeniul telecomunicării pentru sprijin, atât în rândul cadrelor didactice titulare de disciplină, cât și în rândul studenților ID și FR;

· la nivelul facultății, Prodecanul cu probleme de ID și FR se constituie în tutore *coordonator pentru întregul sistem de tutoriat,* respectiv în legătură cu formele și conținutul de asociere între cadrele didactice titulare de discipline și studenții ID și FR;

· din rândul grupurilor de tutori se nominalizează un *Tutore general de an de studiu,* pentru fiecare formă de învățământ ID, respectiv FR.

În legătură cu *Practica de specialitate* se identifică unele orientări și tendințe procedurale, care, însă, de asemenea, pot fi fructificate operațional.

Practica de specialitate este prevăzută în Planurile de învățământ ale Facultății de Management Financiar-Contabil pentru fiecare specializare și an de studiu.

Disciplina *Practica de specialitate* are elaborată și aprobată Programa analitică.

Practica de specialitate, ca disciplină, înregistrează același conținut, aceleași obiective și aceeași exigență la toate formele de învățământ: ZI, ID și FR.

În statele de funcțiuni de la fiecare specializare la disciplina *Practica de specialitate* este nominalizat un cadru didactic titular de disciplină, care poartă întreaga răspundere profesională, metodică, didactică și pedagogică pentru transpunerea concretă a conținutului acesteia, respectiv pentru atingerea scopului, obiectivelor și evaluării-examinării corespunzătoare.

Condițiile de bază pentru formularea concepției și a modului concret de derulare a *Practicii de specialitate* sunt:

1. ***Cadrul didactic titular de disciplină*** la *Practica de specialitate* elaborează, pentru specializarea și anul de studiu, *Caietul de practică*. Acesta are următoarea structură:

· precizări generale;

· precizări specifice;

· obiectivele practicii de specialitate;

· resursele teoretice de bază, care fundamentează configurația și conținutul concret al *Practicii de specialitate*;

· precizări privind conținutul efectiv al *Practicii de specialitate* în conformitate cu prevederile din Programa analitică (inclusiv referințele bibliografice);

· modul de elaborare a inventarului de date și informații din procesul de practică;

· modul de elaborare a ***Raportului de practică*** (structură, conținut, concluzii, propuneri și recomandări);

· prezentarea modalităților de contact (tangență) cu entitatea primitoare pentru *Practica de specialitate*;

· acte, documente și dovezi care certifică desfășurarea practicii;

· modul de evaluare-examinare.

2. La nivelul disciplinei *Practica de specialitate* se elaborează un *Formular final de constatare concretă și calitativă* a derulării acesteia. Formularul este afișat pe Internet.

Algoritmul conceptual concret al derulării *Practicii de specialitate* pentru studenții de la ZI, ID și FR se referă la:

1. Cadrul didactic titular de disciplină este autorul *Caietului de practică*. Acesta poate fi publicat la Editura Fundației *România de Mâine* și/sau amplasat în Avizierul electronic al Bibliotecii Virtuale.

2. Fiecare student identifică prin preocupare proprie locația de derulare a practicii, acest demers reprezentând un prim element de probă pentru orientarea celui ce învață în mediul productiv, economic și social, din țară și străinătate.

3. Fiecare student transmite în scris, prin poștă, electronic, prin *e-mail*, sau prin *fax* la Secretariatul facultății, în atenția titularului de disciplină, arondarea identificată pentru desfășurarea *Practicii de specialitate*.

Arondările se efectuează la entități care pot fi: guvernamentale, de stat, private, ministere, companii transnaționale, companii multinaționale, întreprinderi, organizații, asociații, fundații și alte instituții, cu condiția ca acestea să aibă în structura lor funcțională domenii tangente sau din specialitatea la care se referă practica.

4. Prin grija proprie, studentul intră în posesia *Caietului de practică*.

5. La solicitarea studentului, după caz, Secretariatul facultății poate elibera o adresă de solicitare de arondare a celui în cauză la entitatea propusă (identificată), semnată, după caz, de către decan/titularul de disciplină/Secretariat.

6. Studentul își desfășoară operațiunile de practică de specialitate la entitatea la care s-a arondat, în conformitate strictă cu conținutul *Programei analitice*. Pe această bază, studentul completează *Caietul de practică*. La finalul perioadei de desfășurare a practicii, studentul prezintă *Caietul de practică* responsabililor din cadrul entității organizatoare (primitoare), care au sarcini de management în domeniu. Aceștia vor certifica prin semnătură pe *Formularul final* derularea practicii. Vor emite aprecieri privind *Raportul* din *Caietul de practică*. Calificativele acordate sunt note de la 1 la 10. Studentul are obligația să depună fizic sau să transmită prin Internet (scanat), la Secretariatul facultății în atenția titularului de disciplină, *Formularul final* cu aprecierile și calificativele din partea managerilor entității organizatoare (primitoare).

7. Titularul de disciplină are obligația să colecteze prin Secretariat și să sistematizeze *Formularele finale*, să emită aprecierea finală prin notare în catalog. După caz, titularul de disciplină poate solicita studentului în cauză detalii, informații, date privind derularea *Practicii de specialitate* sau poate să recurgă la examinare-evaluare complementară specifică.

8. Notele finale din cataloage se afișează pe Internet.

Rezultă că în mediul academic al Universității *Spiru Haret* se manifestă tendințe și orientări de tangență și articulare cu cele mai moderne concepții și practici, care pot contribui eficient și în maniera actualizată la perfecționarea pregătirii profesionale superioare a viitorilor specialiști din economia românească, europeană și globală.

De aceea, astfel de punere în mișcare a forțelor inovative marchează compatibilitatea calitativă și prestigiul universității și facultăților în contextul complex al lumii contemporane.

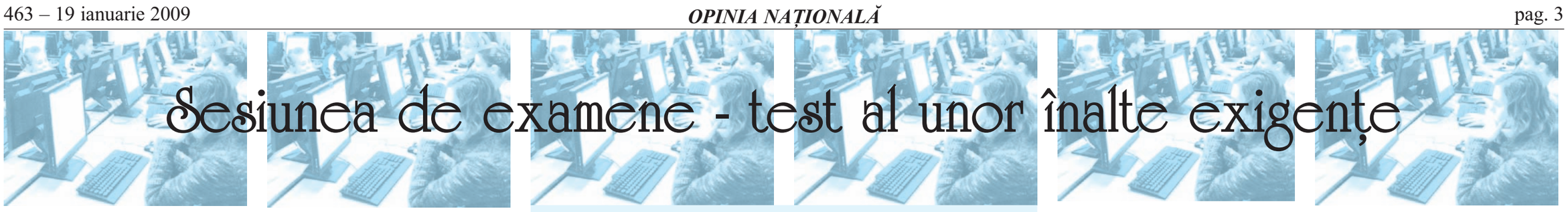

Sesiunea de examene - test al unor înalte exigențe

Febra pregătirii sesiunii de examene de iarnă 2009 sub semnul realizării unei calități superioare a cuprins preocupările conducerilor facultăților, ale tuturor cadrelor didactice, devenind definitorie pentru această perioadă.

Pentru a evoca aspecte concrete ale unor asemenea preocupări, *Opinia națională* a adresat următoarele întrebări:

• Cu ce gânduri porniți, ce proiecte există în pregătirea și desfășurarea acestei sesiuni în concordanță cu exigențele unui învățământ eficient, modern?

• Cum se reflectă în Planurile de învățământ, în Programele analitice ale disciplinelor, preocuparea de a răspunde cât mai bine standardelor impuse de noua organizare a studiilor universitare, de licență și de masterat, din perspectiva *Procesului Bologna*, a cerințelor dezvoltării economico-sociale a țării noastre?

• Cum acționați pentru valorificarea noilor achiziții de tehnică și tehnologie I.T., a sistemelor și programelor *online* de învățare și evaluare?

• Ce elemente noi au apărut la facultatea dvs. în relația profesor-student, pentru dezvoltarea potențialului creativ al studentului, odată cu însușirea cunoștințelor necesare specializării? Ce întreprindeți pentru accentuarea caracterului aplicativ al pregătirii studentului?

• Cum asigurați studenților din învățământul la distanță resurse educaționale adecvate însușirii materiei de studiu?

• Ce elemente calitativ superioare au apărut în procesul de evaluare a cunoștințelor studenților?

• Ce mesaj transmiteți studenților pentru a răspunde cu brio noilor cerințe și așteptări, intrând în competiția pentru formarea lor în cariera aleasă cât mai bine pregătiți?

Vă prezentăm primele răspunsuri.

Facultatea de Geografie și Geografia Turismului

Veritabilă politică de calitate

Conf. univ. dr. Cornelia MARIN
Decanul Facultății de Geografie și Geografia Turismului

În *Manualul calității*, realizat la nivelul facultății, asigurarea unei politici de calitate în domeniul învățământului reprezintă un deziderat al întregii activități. Orice sesiune de examene, pentru a înregistra rezultate bune, trebuie pregătită din timp, atât de către cadrele didactice, cât și de către studenți.

Conducerea facultății și toate cadrele didactice din facultate s-au preocupat, anterior începerii anului universitar, de revederea planurilor de învățământ și a programelor analitice, în vederea compatibilizării cu cele existente în instituții cu profil similar din țară și străinătate, în conformitate cu standardele internaționale și cerințele de formare a specialiștilor.

De asemenea, ne-am preocupat să asigurăm un fond de carte, pus la dispoziția studenților pentru a se putea pregăti. Cursurile au acoperit aproape toate disciplinele din planul de învățământ, iar acolo unde nu au existat manuale (din cauze obiective) sintezele si notele de curs au fost afișate pe INTERNET în platforma Blackboard, o platformă de pregătire și testare a cunoștințelor însușite de către studenți.

Orele de curs și de laborator (seminarii) au cunoscut un spor de calitate, prin adoptarea unor mijloace moderne de predare, în care studentul este parte activă, fiind pus în situația de a participa la dezbateri și a descoperi singur anumite procese, fenomene. Studentul este învățat (este vorba despre studenții de la forma de învățământ zi) să formuleze concluzii, să gândească. Studenții de la FR au beneficiat de o sesiune specială de pregătire, în luna decembrie. Prezența lor la facultate i-a ajutat să ia contact și cu activitatea practică din laboratoarele facultății și astfel noțiunile teoretice să nu mai fie atât de aride. Pentru studenții de la învățământul la distanță se caută modalități de apropiere a lor, ca pregătire, de studenții de la zi. În mod experimental, am realizat un *Caiet de laborator*, care se postează în biblioteca virtuală și studentul încearcă, parcurgându-l, emoția și fascinația unui student de la zi.

Primul semestru se va încheia cu această sesiune de examen. Dar cadrele didactice au avut deja ocazia să selecteze studenți mai aplecați spre cercetare astfel încât, din semestrul II, să înceapă să lucreze împreună pentru a pregăti participarea studenților la manifestarea științifică studențească ce va avea loc pe 3 aprilie, organizată de facultatea noastră.

Revenind strict la sesiunea de examene, facem precizarea că studenții au primit, prin avizierul virtual, din timp, subiectele de examen, cu indicarea paginilor din care se vor pregăti. De fapt, cuvântul student sugerează principala preocupare a sa: aceea de a studia, de a se pregăti, de a-și însuși cunoștințele la un nivel academic.

Criteriile de apreciere a pregătirii studenților țin cont, în proporții diferite, de nivelul cunoștințelor însușite pe parcurs și, în faza finală, de participarea la procesul didactic, de deprinderile practice, interesul pentru documentare și cercetare științifică.

Valoarea unei diplome de absolvent de facultate este dată, pe de o parte, din ceea ce a reușit cadrul didactic să transmită și, pe de altă parte, de interesul studentului de a face saltul calitativ prin pregătirea proprie, serioasă și constantă, pe parcursul întregii facultăți. Suntem convinși că mulți dintre studenții pe care îi avem au probleme (unele financiare, altele de sănătate) și de aceea trebuie să le acordăm șansa de a trece cu bine peste sesiune, cu un efort sporit din partea noastră, a cadrelor didactice. Pentru a putea îndeplini condițiile de intrare la examen, unii studenți, care nu au reușit să acopere orele de laborator au posibilitatea să facă recuperări și să se poată pregăti astfel încât examenul să nu mai reprezinte o barieră. Studenții recunosc necesitatea prezenței lor la facultate și necesitatea unui dialog permanent cu titularii de disciplină.

Suntem convinși că studenții care s-au încadrat în recomandările primite la începutul anului universitar și pe parcurs vor trece cu bine peste sesiunea de examene. Eșecurile vor apărea doar în măsura în care au tratat superficial această etapă din viața lor, respectiv pregătirea universitară.

Noi le dorim studenților mult succes și cât mai puține restanțe!

Nivel ridicat de asimilare a materiei

Un pas semnificativ în demersul continuu și constructiv de creștere a calității învățământului l-a constituit trecerea la structurarea studiilor universitare pe trei cicluri, în conformitate cu cerințele *Procesului de la Bologna*.

Ca urmare, studenții Universității *Spiru Haret* au acces și pot utiliza atât modalitățile clasice de pregătire, cât și pe cele moderne, bazate pe noile tehnologii.

Dotarea cu noi calculatoare, manualele disponibile pentru studiu, competența personalului didactic asigură un suport solid pentru desfășurarea sesiunii de examene de iarnă 2009.

Evaluarea computerizată elimină subiectivismului, tentativele de corupție și fraudă, apreciate fiind obiectivitatea și cunoașterea instantanee a rezultatelor.

Decizia de a renunța la afișarea grilelor de examen a contribuit la îmbunătățirea nivelului de aprofundare a cunoștințelor și de asimilare a materiei.

La Centrul Teritorial de Invățământ la Distanță Slobozia primele examene s-au desfășurat conform programării stabilite, fără evenimente și incidente. Problemele ivite cu privire la logarea studenților au fost soluționate cu multă promptitudine, datorită unei comunicări eficiente cu secretariatele și conducerile facultăților.

La evaluarea din weekend-ul trecut s-au prezentat 92% din numărul total al studenților înscriși în anul universitar 2008-2009, semn al interesului manifestat față de această etapă a pregătirii universitare.

Centrul Teritorial pentru Învățământ la Distanță Slobozia

Facultatea de Medicină Veterinară

Examene în varianta „clasică”

Conf. univ. dr. Carmen BERGHEȘ, cancelar

Colectivul de cadre didactice ale Facultății de Medicină Veterinară, în concordanță cu exigențele unui învățământ eficient și modern, organizează sesiunea studențească de iarnă vizând, în principal, pregătirea suplimentară a studenților, susținerea testelor practice și, după caz, a unor examene parțiale, pentru a facilita procesul de memorare etapizată a informațiilor.

Planurile de Învățământ, precum și Programele Analitice au fost actualizate, în conformitate cu cele mai noi realizări științifice naționale și internaționale și au fost adaptate la exigențele profesionale.

Planul de învățământ anual al facultății a fost structurat pe două semestre a câte 14 săptămâni, iar fiecare an de studiu este prevăzut cu 60 de credite, la care se adaugă 30 de credite pentru disciplinele facultative.

La fiecare disciplină, în afara programelor analitice a fost întocmită *Fișa disciplinei*, care prevede informații sintetice privind obiectivele cursului, conținutul tematic al cursului și lucrărilor practice, numărul de ore prevăzute pentru curs și pentru lucrările practice, tehnicile de predare, modul de evaluare și bibliografia obligatorie și facultativă.

Noile achiziții de tehnică și tehnologie IT servesc la îmbunătățirea procesului de predare prin:

- utilizarea în cadrul lucrărilor practice a unor programe care simulează experimentele pe animale;
- utilizarea programului POWER POINT în cadrul procesului de predare;
- folosirea unor aplicații la disciplina de Biomatematică.

În vederea dezvoltării potențialului creativ al studenților, la fiecare disciplină s-au întocmit fișe-chestionr, în care studenții își expun părerile privitoare la procesul de predare. De asemenea, studenții primesc teme individuale în scopul utilizării la maximum a capacității de aplicabilitate a cunoștințelor pentru formarea lor ca viitori specialiști. Pentru dezvoltarea calitativă a procesului de însușire a cunoștințelor s-a pus accent pe acordarea de consultații și pe efectuarea de „lecții – dezbatere”.

În Facultatea de Medicină Veterinară examenele se susțin în varianta clasică, nefiind, datorită specificului, sustenabilă utilizarea Platformei Blackboard. Pentru îmbunătățirea procesului de evaluare a cunoștințelor, la majoritatea disciplinelor s-au introdus examenele parțiale.

Ținând cont de specificul facultății, este foarte important ca studenții noștri să înțeleagă faptul că pregătirea pe parcurs este esențială pentru însușirea cunoștințelor necesare promovării examenelor, dar și pentru formarea lor ca viitori specialiști.

Facultatea de Muzică

„Partitura în cap, nu capul în partitură”

Prof. univ. dr. Petru STOIANOV
Decanul Facultății de Muzică

• Desigur, a construi un învățământ muzical modern flexibil și dinamic este o prioritate care la această oră reprezintă acel element necesar de continuitate în strategia Facultății de Muzică. Ea a fost discutată și este pusă în practică la nivelul Catedrei de Muzică, în strânsă colaborare cu Comisia de Asigurare a Calității Învățământului și Cercetării Științifice, pe etape clar definite, împreună cu toate cadrele didactice, atât la disciplinele prin excelență practice, cât și la cele cu substanțială pondere teoretică sau teoretico-practică.

În această ordine de idei, absolut toate cadrele didactice titulare de disciplină au realizat la termenele stabilite seturile de subiecte pentru evaluare; acestea au fost postate pe Internet și au fost discutate cu studenții de la cursurile de Zi, ca și în întâlnirile cu studenții de la FR. Au existat inclusiv consultări pe Internet, cu studenți de la ID. În paralel, au fost concepute și itemii ce stau la baza grilelor de evaluare și care au fost prelucrate, pentru a fi puse la dispoziția Departamentului IT.

• *Procesul Bologna* a determinat o reorientare continuă a Planurilor de învățământ și a Programelor analitice ale disciplinelor pe direcția continuei lor modernizări, de așa manieră ca specializarea Pedagogie Muzicală să poată răspunde noilor exigențe și cerințelor impuse de piața muncii în condițiile în care integrarea României în Uniunea Europeană este deja o realitate. Din experiența ultimelor promoții ale Facultății de Muzică rezultă și că parte dintre licențiații noștri desfășoară deja o activitate de succes în țări din Uniunea Europeană, în calitate de profesori de muzică sau dirijori de formații corale în Germania, Spania, Italia, Franța….. Este o realitate care onorează, dar și obligă. În același timp, însă, suntem datori să vorbim și despre justețea acțiunilor întreprinse în timp, despre confirmarea acestora în condițiile concurenței pe o arie culturală și de învățământ ce depășește cu mult granițele țării noastre.

• Oricât ar părea de impropriu, în relație cu o artă străveche și fără bariere, cum este muzica și cum ne apare limbajul muzical, noua tehnologie IT, ca și sistemele sau programele online de învățare sunt un câștig pe care trebuie, la rândul nostru, să „învățăm” cum ni-l putem face mai prietenos. În mod cert, evaluarea la disciplinele teoretice aduce obiectivitate extremă, de care este atâta nevoie!

• Dintotdeauna, la Facultatea de Muzică a existat un climat excelent de dialog, de continuă împărtășire a cunoștințelor, de implicare în învățarea prin descoperire, de experimentare a tehnicilor de predare-învățare, de pliere a noului pe axa tradiției muzicale românești. A face muzică nu înseamnă doar a te acorda la ritmurile trăirilor de astăzi, dar și a reciti partiturile secolelor trecute prin prisma prezentului, a înnoirilor de tehnică, limbaj, estetică, de dobândire și șlefuire a tehnicilor de comunicare specifică. Or, aceasta nu se poate realiza decât în datele dialogului viu susținut dintre mentor și discipol.

• Absolut toate disciplinele de aulă au asigurat cursul în formă tipărită, cu conținut actualizat de ultimă oră, în excelente condiții grafice, asigurate de Editura și Tipografia Fundației *România de Mâine*. Totodată, există resurse de învățare la dispoziția studenților pe Internet, iar emisiunile de la TvRM, prin care se realizează consultații la absolut toate disciplinele și pe problemele de mare interes, au deja o tradiție pe această direcție. În plus, pentru discipline specifice – ansamblul coral, canto coral, pian, există un bogat fond de culegeri și albume puse la dispoziția celor dornici să le studieze.

• Evaluarea studenților s-a desfășurat întotdeauna în condiții de maximă rigoare și obiectivitate; pentru a păstra cât mai nealterate aceste date: la toate disciplinele practice s-a apelat la comisii, practică ce se menține și acum la disciplinele cu acest specific. La disciplinele teoretice, evaluarea prin platforma Blackboard asigură, în mod absolut sigur, maxima obiectivitate și de aceea ne este de un real folos atât nouă, educatorilor, cât și studenților.

• Ne facem plăcuta datorie de a ne încuraja, pe toate căile, studenții, atât în munca de pregătire a examenelor, cât și pe durata întregii sesiuni. Să nu uite că prima condiție de a trece examenul, indiferent de disciplină, este să se prezinte la acesta! Și, evident, nu oricum, ci așa cum a fost învățat să învețe: temeinic, din timp, cu toate resursele la îndemână. Și, apelând la cunoscuta frază care se spune, îndeobște, în muzică despre dirijori….ar fi de dorit ca atunci când și-au încheiat pregătirea pentru sesiunea de examen, să fie siguri că au „partitura în cap, nu capul în partitură”!

Și studenții de la Facultatea Relații Internaționale și Studii Europene se pregătesc pentru examene

(Urmare din pag. 1)

Opinii

OMENIREA ÎN STARE DE ASEDIU!

Învățând din lecțiile crizelor precedente, China și Rusia au acumulat rezerve confortabile de schimb, începând din anul 2000, cu scopul de a se proteja împotriva noilor valuri. Nu se jenează: cele două state sunt, de asemenea, foarte zdruncinate. „*Activele ruseşti au trecut de la statutul de dorite de investitori pe piețele emergente la acela de soacră antipatică*”, constată Michael Ganske, analist la Commerybank, judecând acest reviriment exagerat. O serie de neliniști față de viața afacerilor și războiului din Georgia au pregătit terenul neîncrederii, dar „*escaladarea <<creditului* crunch*>> global a lovit piețele ruseşti ca o măciucă*”, descrie el. Ieșirile nete de capitaluri din Rusia ar putea să se ridice la 35 de miliarde de dolari în al doilea semestru, făcând mai mult decât să anuleze cele 30 de miliarde de intrări din primul semestru, potrivit Băncii ING, care se bazează pe „*ipoteza – nu atât de pesimistă – potrivit căreia capitalurile străine nu vor reveni mai înainte de decembrie pe piețele ruseşti*”.

Dacă criza financiară și economică a țărilor dezvoltate se transmite „*evident*” țărilor emergente, aceasta se face prin mai multe canale, analizează Jean-Paul Bethčze, economist-șef al Grupului Credit Agricol: exporturile, „*deoarece cererea marilor țări slăbește*”; finanțarea externă, mai dificil de obținut și mai puțin pe piețele bune, deoarece încrederea se reduce; și, în sfârșit, canalul bancar, soliditatea instituțiilor de credit fiind pretutindeni obiectul îndoielilor. Asia și Europa de Est ar trebui să piardă între 1,5 și 2 puncte de creștere a produsului intern brut (PIB) în 2008-2009 față de 2007, ținând cont de dependența lor de exporturi, potrivit Creditului Agricol. America Latină ar trebui să reziste mai bine, datorită deschiderii mai scăzute a economiilor și datorită exporturilor de materii prime, în special Brazilia. Orientul Mijlociu ar fi ocolit de încetinire, „*producătorii de petrol continuând să investească subsidiile petroliere exportate cu scopul diversificării economice*”, potrivit lui M. Barbe.

Teza numită „*decuplaj*”, prezentând dinamismul economic al țărilor emergente ca imunizate împotriva crizei americane și europene, este, deci, neîntemeiată. Dar lumea emergentă nu a intrat cu toate acestea, astăzi, în recesiune. În primul semestru, în orice caz, activitatea „*a rezistat foarte bine*”, notează M. Zlotowski: în țările Europei Centrale, exporturile „*au rămas dinamice, în timp ce ele s-au îndreptat spre Europa de Est, foarte atinsă de criză...” „Decuplaj nu, dar rezistență da”,* în special pentru „BRICS” (Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud), adaugă el. În fața crizei, țările mari au mijloace de dezvoltare a cererii interne, de accelerare a investițiilor publice, de susținere a băncilor lor, așa cum Rusia a început deja să o facă, împrumutându-le 36 de miliarde de dolari… Mexicul a anunțat un plan de susținere a infrastructurilor, în timp ce India ar putea mări salariile funcționarilor.

Și China nu poate lăsa să coboare creșterea sub 9% ritm anual, potrivit lui Christine Peltier, economist la BNP Paribas, deoarece această rată este necesară pentru a crea în fiecare an cele zece milioane de locuri de muncă „*care ar permite să se absoarbă noii intrați pe piața muncii*”. „*Încetinirea creșterii și scăderea prețurilor activelor bursiere ar putea să aibă implicații sociale și neliniștește guvernul care a anunțat clar politica sa economică încă din iunie 2008*”, explică ea.

Fapt inedit, în 8 octombrie, Banca Centrală Chineză a urmat, câteva minute după aceea, acțiunea coordonată de scădere a ratelor dobânzii hotărâtă de marile bănci centrale ale țărilor dezvoltate (Rezerva Federală Americană și Banca Centrală Europeană). Este vorba, pentru Banca Centrală Chineză de o a doua cădere într-o singură lună, în timp ce confrații coreeni, taiwanezi și hongkonghezi au redus toate trei salariul în 9 octombrie. Țările emergente și țările dezvoltate sunt în aceeași barcă, care ia apă.

În aceste vremuri tulburi, provocate de criza financiar-bancară americană, *țările emergente reacționează dispersat.*

Puternice, cu miliardele de dolari rezerve de schimb, acumulate datorită exporturilor de petrol, materii prime miniere și agricole sau bunuri manufacturate, țările emergente (China, Brazilia, țările din Golf…) ar trebui, speră economiștii, să reziste mai bine șocului crizei [Annie Gasnier (Rio de Janeiro), Brice Pedroletti (Shanghai) și Antoine Reverchon, *Les pays émergents réagissent en ordre dispersé,* Le Monde, din 14.10.08.]. Dar același scenariu s-a repetat, cu toate acestea, în cele patru colțuri ale planetei: băncile, mai mult sau mai puțin expuse riscurilor, care au adus anumiți omologi americani, au pierdut mulți bani; apoi, investitorii occidentali au repatriat capitalurile lor, făcând să plonjeze bursele locale și amenințând să secete creditul; puterile publice au cerut ajutor băncilor cu scopul de a conserva lichiditatea economiei lor. Dar, ca în Europa, aceste intervenții s-au făcut într-o ordine dispersată. Instituțiile și acordurile regionale existente se feresc în fața politicilor naționale.

Asia – întruchiparea individualismului. *Piețele financiare asiatice* au revenit în 23 octombrie, în cădere liberă, imediat după ce a avut loc un nou acces de panică provocat de *prăbușirea piețelor de pe Wall Street*, în condițiile în care *europenii insistau pentru convocarea unui mare summit mondial* pentru reformarea sistemului financiar, transmitea AFP.

Într-adevăr, *Bursa de la New York* a cunoscut, în 22 octombrie, cea mai proastă *ședință din ultimii 20 de ani,* pe o *piață panicată de deteriorarea perspectivelor economiei americane, aflată deja pe pragul unei recesiuni. Indicele Dow Jones a încheiat ședința în cădere cu 7,87 procente*. Bursele europene au încheiat și ele o scădere semnificativă.

Panica s-a răspândit, în 23 octombrie, și la *Bursa de la Tokyo*, indicele Nikkei era în cădere cu 9,76 la sută la ora 04.30 GMT, după ce anterior pierderile au trecut pentru scurt timp de pragul de 10 procente. Mai recent, evoluția indicelui Nikkei-225 a cunoscut o creștere.

America Latină. Țările regiunii nu au un răspuns concertat „*din rațiunea imenselor diferențe macroeconomice care le separă*”, explică economistul de la Universitatea din Rio, Reinaldo Gonçalves. De exemplu, spune el, devalorizarea actuală a realului brazilian în raport cu dolarul este foarte mare, în timp ce pesoul argentinian rămâne relativ stabil. „*Brazilia ar trebui, de altfel, să iasă mai bine, deoarece poate conta pe piața sa internă*”, apreciază fostul președinte al Băncii Centrale, Carlos Langoni.

Țările din Golf. În cursul primei săptămâni a lui octombrie 2008, bursele din Golf, victime ale retragerii masive a capitalurilor occidentale, au pierdut 160 de miliarde de dolari. Investitorii locali au început să se neliniștească de scăderea cursului barilului, trecut de la 147 dolari la mijlocul lui iulie la 80 dolari la 6 octombrie, tendință care pare că nu se mai poate inversa prea curând, în timp ce producția de petrol rămâne constantă, potrivit hotărârii OPEC, dar, mai ales, de riscul spargerii bulei imobiliare, construită pe anticipația unei creșteri continue a prețurilor.

(Va urma)

(Urmare din pag. 1)

ANUL EUROPEAN AL CREATIVITĂȚII ȘI INOVĂRII — 2009

IMAGINEAZĂ. CREEAZĂ. INOVEAZĂ

Mai multe personalități din acest domeniu au fost invitate să devină Ambasadori ai Anului: Karlheinz Brandenburg – profesor în domeniul tehnologiilor mass-media și director al Institutului Fraunhofer pentru tehnologii mass-media digitale, Esko Tapani Aho – fost prim-ministru finlandez, om de afaceri prestigios și autor al unui raport al UE cu privire la inovare, Sir Ken Robinson – o somitate mondială în materie de creativitate și educație, Jonathan Paul Ive – designer-șef la Apple, Jean-Philippe Courtois – președinte al Microsoft International, Emo Rubik – profesor și creator al celebrului club Rubik.

Un alt nume binecunoscut publicului românesc este regizorul Radu Mihăileanu, aflat în această ilustră companie.

Ambasadorii vor sprijini acțiunea în țările lor și în lume și vor participa la manifestările de cea mai mare amploare.

Pe parcursul anului 2009, vor avea loc la Bruxelles șase dezbateri publice privind subiecte-cheie legate de creativitate și inovare. Aceste dezbateri vor viza aspecte precum diversitatea culturală, sectorul public, educația, societatea bazată pe cunoaștere, dezvoltarea durabilă sau artele și industriile creative.

Pentru Universitatea *Spiru Haret*, o universitate responsabilă, din punct de vedere social, și creativă, din punct de vedere intelectual, campania lansată de Comisia Europeană sub deviza Anul creativității și inovării – 2009 are rezonanțe aparte, întrucât cercetarea științifică – creația, inovația –reprezintă nu doar o provocare extraordinară, ci și o componentă intrinsecă a demersului instructiv-educativ, o constantă a preocupărilor tuturor cadrelor didactice consacrate ridicării calității procesului de formare a unor specialiști la cotele de performanță profesională.

În concepția conducerii Universității *Spiru Haret*, a rectorului și președintelui, prof. univ. dr. **Aurelian Gh. Bondrea** „Rolul activității de cercetare și dezvoltare în învățământul superior este primordial, el contribuind la formarea de cercetători de excelență și a forței de muncă înalt calificate.

Condițiile pentru ca activitatea de creație, inovație, de cercetare din Universitate să aibă succes sunt, în principal, următoarele: formarea unei conștiințe și crearea unei atmosfere de lucru propice spiritului iscoditor al adevăratului cercetător, dornic de noi cunoștințe, adevăruri și inovare; motivare socială și materială; baza materială adecvată, spirit de colaborare; un management specific performant; cadre coordonatoare înalt calificate și cu experiență, formatori de școli de cercetare”.

Spațiu privilegiat al activității didactice, cercetarea științifică a beneficiat de structuri speciale la nivelul Universității și al tuturor facultăților, laborioasele **Centre de cercetare** dispunând de **programe** cu obiective bine definite pentru întregul an universitar 2008-2009. Au fost încheiate contracte ferme cu alte universități, cu institute de cercetare, cu agenți economici din țară și din străinătate. Pentru o coordonare coerentă a eforturilor creatoare, în conducerea Universității și a fiecărei facultăți a fost ales un **cancelar** care urmărește modul cum se desfășoară studiile și investigațiile, iar rezultatele înregistrate sunt prezentate sub forma unor comunicări științifice în cadrul sesiunilor anuale speciale și, apoi, sunt publicate în *Analele* Universității *Spiru Haret*, cu Seria fiecărei facultăți.

Deci, lansarea campaniei Anul european al creativității și inovării 2009 găsește la Universitatea *Spiru Haret* o ambianță adecvată pentru amplificarea preocupărilor cadrelor didactice, masteranzilor, studenților în acest fascinant univers al cercetării științifice, înscriindu-se cu contribuții remarcabile la elaborarea unor soluții eficiente pentru problemele complexe pe care le impune dezvoltarea societății actuale, bazată pe cunoaștere.

SUPRAVIEȚUIREA COMPETENȚELOR ÎN DOMENIUL SERVICIILOR ÎN PERIOADA DE CRIZĂ FINANCIARĂ GLOBALĂ

Georgeta TOADER
Studentă, Facultatea de Management Financiar-Contabil
Grupa 302, anul III, zi
Specializarea: *Management*

• Criza și managementul serviciilor

Criza financiară la nivel mondial își are originea în sistemul bancar american, unde așa-numitele active toxice au avut drept efect inducerea unor disfuncțiuni în întregul sistem financiar bancar global.

Treptat, efectele negative s-au propagat în întreaga lume, sub formă de falimente și restructurări masive. Nici măcar companiile mari nu au reușit să evite afectarea, chiar prăbușirea, îndeosebi cele din industria auto, unde lipsa cererii a forțat constructorii să limiteze producția și să trimită în șomaj tehnic zeci de mii de angajați.

Începând cu anul 2008, disponibilizări masive s-au înregistrat și în sistemul general bancar, unde, pentru reducerea cheltuielilor, s-a renunțat și se renunță în continuare la un număr mare de angajați.

În cadrul Facultății de Management Financiar-Contabil, specializarea Management, de la Universitatea *Spiru Haret,* în planul de învățământ este înscrisă și disciplina *Managementul serviciilor*. De curând, studenții de la această specializare au participat la o dezbatere didactică în conținutul căreia s-au observat semnale interesante privind evoluția organizării și conducerii serviciilor, în general, și a managementului acestora în situații afectate, determinate de criza financiară care primejduiește evoluția normală a economiei naționale, a celei regionale și globale.

În pofida problemelor deosebite din infrastructura economică de la nivelul mondial, datorită consecințelor crizei financiare pe termen lung, perspectiva domeniului serviciilor este încurajatoare.

Un studiu recent realizat de *Centrul European pentru Dezvoltarea Pregătirii Vocaționale* arată că sectorul serviciilor oferă cele mai bune perspective de angajare pe termen mediu.

Așadar, se deduce că, în viitor, pe lângă îndreptarea atenției economice către sectorul serviciilor, se poate asista și la creșterea cererii de pregătire și calificare la toate nivelurile, specifice serviciilor moderne, în creștere continuă în structura PIB-urilor naționale.

Se observă că, în mod practic, dezvoltarea continuă a sectorului serviciilor și schimbările de natură tehnică și organizațională a economiilor, în care ponderea serviciilor este în creștere, induc sporirea cererii de forță de muncă, în esență calificată.

Concomitent, se asistă și la tranziția economiilor europene către sectorul serviciilor, îndeosebi structurile economice din rândul noilor state membre, printre care și România.

Așadar, se previzionează că, într-un climat chiar afectat de criză, afacerile cu servicii și serviciile vor genera noi locuri de muncă. Transporturile, distribuția și turismul pot genera alte numeroase cerințe de noi locuri de muncă, inclusiv în sectoarele educației, sănătății și serviciilor sociale.

Criza economică ar trebui să afecteze și domeniul serviciilor, însă surprinzător, specialiștii consideră că în România piața serviciilor va crește cu certitudine în anul 2009.

Experții în domeniu consideră că în mediul de afaceri cu servicii se fac eforturi de menținere a situațiilor normale de echilibru economic pe ansamblu, chiar dacă oamenii de afaceri vor avea anumite rețineri în a investi la nivel mai intensiv, comparativ cu ritmurile din anii anteriori considerați convenționali normali, din punct de vedere antreprenorial.

O certitudine statistică arată că serviciile sunt în creștere. În unele orașe ale României se intensifică turismul de afaceri, cunoscut și ca turism de tranzit. Așa se explică de ce apar noi pensiuni, hoteluri, cu noi săli de conferințe și noi restaurante.

Situația în cazul serviciilor de consultanță, de exemplu, este cvasi-favorabilă și pare a fi încă imună la criză.

Criza financiară globală asociată cu restricții în privința creditării nu afectează radical businessul firmelor de consultanță. Companiile de consultanță au flexibilitate și solicitudine față de munca de identificare și soluționare a disfuncțiilor.

• Situația pe plan național și internațional

Criza economică se extinde prin intermediul rețelelor globale financiar-bancare în întreaga lume, afectând indirect diferitele sectoare ale economiilor naționale și regionale.

Cauza principală este lipsa de lichiditate, care împiedică dezvoltarea afacerilor.

Criza economică internațională are efecte și în România. Un număr de cel puțin 40.000 de cetățeni români riscă să ajungă șomeri în următoarele 3-4 luni.

Câteva mii de oameni și-au pierdut deja pozițiile de serviciu după ce fabricile, îndeosebi cele din construcția de automobile și cele de confecții și mobilă, nu au mai primit comenzi la export.

Județele din Moldova și cele din vestul țării sunt cele mai afectate. Motivul esențial, spun agenții economici, este că au scăzut comenzile.

Anul 2009 se pare că va pune puternic la încercare forța de muncă din România, mai ales că economiștii prevăd că vârful crizei mondiale va fi atins în perioada următoare, chiar pe termen scurt.

Managerii din toate domeniile vor avea nevoie de soluții noi de organizare și conducere, pentru a-și repune firmele pe linia de plutire.

Criza a afectat domenii care în alte perioade păreau de neatins, cum ar fi multimedia, televiziunile sau piața obiectelor de lux.

Întrebarea, care se pune insistent, în ultimul timp, este: există criză reală în România?

Realizând, în mod analitic, articulările corespunzătoare între elementele ce întrezăresc situațiile cu disfuncții din România, rezultă că efectele negative sunt prezente în mod real și au determinat dereglări negative efective în aproape toate sferele de activitate.

Din dorința de a surprinde neobișnuitul, neconvenționalul din această criză, o parte din informațiile prezentate în media sunt exagerate.

În egală măsură, se poate afirma despre criză că este una a consumului. Lipsa de încredere pe care clientul o are față de piață este vizibilă.

O vină majoră pentru criză se află în blocarea creditelor, care reduce puterea de cumpărare a oamenilor.

Neexistând cerere, producția devine inutilă. De aceea, numeroase domenii au nevoie acum, mai mult ca oricând, de servicii de consiliere, indiferent de condițiile de piață.

Atunci când o piață se află în creștere, companiile au nevoie de consultanță sau de optimizări de afaceri, pentru a profita de tendința de oportunitate.

În egală măsură, în situații de criză, piața solicită consultanță de restructurare.

Totuși, unele servicii nu reușesc să supraviețuiască. Altele prosperă în perioadele dificile de criză, de disfuncții.

Ca atare, este nevoie și de abilitatea fiecărui manager să profite la momentul potrivit și să exploateze la maximum situațiile contextuale.

• Considerații personale

În prezent, situația de criză financiară în România este încă neclară. Țara noastră este afectată de criză, însă nu se știe exact care este nivelul la care au ajuns efectele negative și nici cum se vor manifesta acestea în viitor.

Pentru că viitorul este foarte important, deocamdată, trebuie să urmărim ce se va întâmpla în viitorul pe termen scurt.

Putem face previziuni pornind de la elementele și informațiile pe care le deținem în prezent, însă viitorul este într-o continuă mișcare și orice schimbare de variabilă poate denatura ecuația situației economice naționale.

Cine ar fi crezut acum un an că evenimentele financiar-bancare din Statele Unite ale Americii vor fi atât de grave? Se știa că va veni o criză, însă adâncimea ei a fost mult mai mare decât se așteptau unii specialiști.

Așadar, trebuie totuși să ne așteptăm la ce este mai rău și în domeniul serviciilor. Personal, nu cred că va fi chiar atât de „bine”, cum afirmă unii specialiști.

Ca orice afacere, un serviciu are nevoie de clienți capabili să cheltuiască diverse sume de bani.

Criza este determinată de o lipsă acută a lichidităților (în fond, în rândul tuturor). Este imposibil ca piața serviciilor să nu fie afectată.

Nu cred în afirmația de genul „serviciile alimentare vor supraviețui pentru că oamenii trebuie să mănânce”. Într-adevăr, oamenii doresc și trebuie să se hrănească, dar dacă această ecuație a asigurării hranei ar fi atât de simplă nu ar mai exista foamete în lume. Problema este mult mai complexă. Oamenii doresc, în mod natural, esențial necesar, să mănânce, dar nu au lichiditățile pentru a-și procura hrana. Unii pot avea resurse, însă mai puține decât în trecut.

De aceea, pe lângă restructurări în privința producției și distribuirii hranei, managerii vor trebui să reconsidere și prețurile serviciilor. Numai o adaptare corectă a serviciilor la puterea de cumpărare a clientului poate fi varianta corectă de pozitivare a afacerilor cu servicii.

În prezent, în România, situația este favorabilă ca operaționalitate minimă în domeniul serviciilor. Cetățenii pleacă în vacanțe, își petrec serile în restaurante, mănâncă uneori scump de sărbători.

Desigur, toate acestea la proporțiile de prosperitate minimă a României și în rândul unui număr relativ redus de cetățeni. Noi, românii, nu am avut niciodată puterea de cumpărare pe care o au statele occidentale. Până când se va menține această aparentă stare de prosperitate?

La un moment dat, nu atât problemele financiare, cât frica de criză va face ca clienții să-și restrângă nivelurile de cheltuieli. Atunci se va observa dacă managerii din contemporaneitate au reușit să facă față adevăratei crize.

Este posibil ca în noua economie să se petreacă restructurări organizaționale masive. Este soluția cea mai la îndemână pe care o aplică managerii în domeniu. Apoi, după cum arată mulți analiști, pe piață vor supraviețui doar cei competenți. Supraviețuirea competenței ține de esențialitatea cauzală a crizei.

În cadrul dezbaterii amintite, s-a ajuns la concluzia că, în fapt, competența se obține, inclusiv prin învățarea superioară, prin pregătirea academică, pentru o nouă cultură organizațională, inclusiv în sfera serviciilor. La fel cum organismele vii elimină toxinele, la fel și criza este o supapă prin care sunt eliminate companiile cu nereguli, respectiv oamenii și firmele incapabile să funcționeze corect. Sunt eliminați cei care slăbesc economia; acest aspect este relativ normal pe termen lung, pentru că după orice scădere trebuie să urmeze și o creștere.

Desigur, pe viitor vom avea parte de creșteri.

În România, poate că va fi nevoie de o astfel de revigorare de urgență a serviciilor, din perspectiva evolutivă strategică mai clară. Criza ar putea induce în mod obiectiv apariția unei doze semnificative de profesionalism în rândul specialiștilor și firmelor contemporane, de care piața are nevoie în mod intrinsec.

Se speră că, după o perioadă de suferință, vom avea parte de un mediu al serviciilor mai curat și mai strălucitor, mai organizat și mai condus.

În concluzie, se poate spune că pe piața serviciilor din România domnește o puternică senzație de așteptare, de lăsare în „voia valurilor” crizei.

Cel puțin managerii și oficialii, care și-au făcut publice părerile, par a spune la unison că totul poate curge de la sine.

Totuși, criza nu iartă. Cineva trebuie să ajute oamenii și firmele să se conecteze la realitatea de pe piață. Există mulți actori în domeniul serviciilor care cunosc riscul crizei și care pot avea câștig de cauză, dacă folosesc mai intensiv noile cunoștințe despre managementul modern al serviciilor.

(Urmare din nr. 462)

Puncte de vedere

TINERII DIN ROMÂNIA — VALORI ȘI COMPORTAMENTE DIN SFERA CULTURII POLITICE

Lector univ. dr. Ancuța PLĂEȘU

Competența civică și participarea politică a tinerilor

Apartenența la o asociație voluntară nu implică neapărat asumarea de către membri a unor roluri active în cadrul organizației. Ceea ce este însă extrem de interesant și relevant pentru efectele politice ale factorilor nepolitici, este faptul că orice fel de apartenență – activă sau pasivă – la orice fel de organizație – orientată sau nu politic – are un impact asupra competenței politice.

Cetățeanul cu o competență subiectivă ridicată are înclinația de a fi activ politic (urmărește și discută politică, susține activ anumite cauze), dar și satisfăcut și loial.

Asocierea activității politice cu afilierea organizațională conduce, conform cercetărilor, la același rezultat: persoanele membre ale unei organizații voluntare orientate politic sau neorientate politic, au o sferă mai extinsă a opiniilor politice și iau parte mult mai frecvent la discuții politice decât persoanele care nu sunt afiliate vreunei organizații. Deprinderea de a participa, căpătată în interiorul unei astfel de asociații, cât și așteptarea de a participa, măresc competența individului în raport cu sistemul politic. Sistemul, la rândul său, este provocat să se adapteze exigențelor și așteptărilor publice (Inglehart, 1990), aceasta conducând la o schimbare a tipurilor dominante de participare politică, în sensul declinului mobilizării politice direcționate/conduse de către elite („elite-directed”) și emergenței grupurilor de acțiune promovând stilul mobilizării de către public a elitelor („elite-challenging”), pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă.

Pregătirea pentru participarea ce are loc în cadrul organizațiilor neguvernamentale reprezintă și alternativa la pregătirea în interiorul sistemului politic însuși, ar fi dominată de normele accentuate ale partizanatului specifice acestui sistem.

Redusa participare civică a tinerilor români este premisa unei participări politice slab configurate. Apartenența la organizații politice este singura dimensiune a participării la care tinerii din România se încadrează în mediile europene. În majoritatea acestor țări, o pondere de 1-1,5% dintre tineri activează în organizații politice în calitate de membri (conform *Barometrului Young Europeans, The Gallup Organization*, 2007). În majoritatea sistemelor democratice cu tradiție s-a constatat o creștere a insatisfacției publicului în raport nu cu valorile și principiile democrației, ci cu instituțiile democrației reprezentative. Cotele de încredere de care aceste instituții se bucură în rândul tinerilor români se află și ele pe o pantă descrescătoare, înregistrând valorile cele mai mici din ansamblul instituțiilor menționate subiecților.

O premisă, dar și o componentă a participării politice o reprezintă interesul pentru problemele publice și pentru viața politică. România înregistrează cele mai scăzute nivele ale interesului față de politică și problemele de actualitate din țară și din comunitate, între țările Uniunii Europene (conform *Eurobarometrului Young Europeans, Gallup Organization*, 2007).

Dacă în ceea ce privește participarea redusă la ONG-uri, cercetarea calitativă indică drept motive invocate pregnant lipsa timpului și preocuparea pentru traiul zilnic, în ceea ce privește raportarea la viața politică, opiniile dominante relevă perceperea de către tineri a unui mediu politic corupt și preocupat de interese particulare, autonome în raport cu binele public.

În Uniunea Europeană, cele mai menționate acțiuni politice menite a face auzită vocea tinerilor sunt: participarea la dezbateri cu reprezentanți ai autorităților (29%), apartenența la un partid politic (16%) și participarea la demonstrații(13%). În România, ordinea mențiunilor este diferită, primele locuri fiind ocupate de apartenența la un partid și de activarea într-o organizație neguvernamentală. Chiar și aceste prime opțiuni cumulează însă punctaje mici, opiniile tinerilor din România fiind fărâmițate între multiple forme de participare, această fragmentare dovedind din nou slaba configurare a unei culturi politice democratice în rândul acestora.

Modelele de participare politică bazate pe apartenența și activarea în grupuri intermediare de acțiune de tipul asociațiilor neguvernamentale, specifice democrațiilor occidentale și puternic sprijinite formal în democrațiile mai noi, au drept componentă valorică esențială, încrederea.

Schimbările culturale favorizate de dezvoltarea economică, ce sprijină procesul de stabilizare a democrației, au ca nucleu emergența unei culturi a încrederii și legitimitatea publică a politicului. Cultura încrederii este un element esențial pentru emergența normei „opoziției loiale” (Inglehart, 1997), dar și pentru o participare civică și politică absolut necesare unei democrații stabile.

Încrederea în oameni s-a dovedit a fi o componentă importantă a capitalului social, ca element necesar pentru construcția coeziunii sociale și a sentimentului de securitate socială (Putnam, 1993). Ratele de încredere arătate de sondaje sunt scăzute și relativ constante în ultimii ani în România. Aproape două treimi din populație preferă o atitudine de prudență în fața celor mai mulți dintre oameni. Cercetarea calitativă întreprinsă în rândul tinerilor arată aceeași prudență, singura instanță investită cu încredere sporită fiind familia. Dincolo de cauzele acestei circumspecții, care pot fi căutate în multe direcții, această încredere scăzută este o premisă negativă pentru capitalul necesar dezvoltării unei culturi participative în România.

Discuțiile cu tinerii în cadrul focus-grupurilor indică faptul că participarea politică slabă a acestora este legată mai ales de încrederea scăzută în instituțiile politice și de perceperea unui climat politic dominat de interese particulare. Funcționarea instituțiilor politice este percepută ca fiind în afara controlului cetățeanului, acesta fiind expus doar efectelor politicilor publice, fără competențe în influențarea deciziei publice care îl privește.

Participarea la vot, indicator al participării politice formale, are în România proporții asemănătoare cu cele din celelalte țări europene, fiind cunoscute însă, la nivel european, declinul în ratele de participare la vot constatat în toate democrațiile occidentale, precum și lipsa de interes a publicului față de formele tradiționale de participare politică. Dacă în Europa Occidentală, declinul formelor de participare politică formală a fost însoțit însă de o creștere a frecvenței contactelor directe ale cetățenilor cu autoritățile și a activităților desfășurate în cadrul grupurilor comunitare, nu același lucru se poate spune despre România, unde aceste forme de participare nu sunt bine dezvoltate.

Noile pattern-uri de participare politică, apartenența și activarea în grupuri intermediare de acțiune de tipul asociațiilor voluntare au creat în democrațiile occidentale presiuni pentru luarea în considerare a unor noi forme de elaborare și implementare a politicilor publice, implicând participarea publică atât în procesele de input, cât și în cele de output. Aceste reforme instituționale, demarate ca răspuns la provocările schimbării valorilor societăților pe axa materialism/postmaterialism în termenii lui Inglehart, au ajuns, prin mecanismele unor instituții internaționale, să fie adoptate de societăți aflate în puncte diferite pe această axă, societăți cu opțiuni neomogene privind stilurile de reprezentare a intereselor. Acest fapt ar putea explica dezvoltarea greoaie și funcționarea atipică (defectuoasă din perspectiva teoriei normative a democrației) a societății civile în unele dintre țările cu democrații recente, printre care și România.

Simpozionul: Cult şi cultură. Rădăcinile transcendente ale civilizației umane

STEJARI CU RĂDĂCINA ÎN CER

Mircea ITU

Directorul Centrului de Învățământ la Distanță din New York al Universității *Spiru Haret*, prof. univ. dr. Theodor Damian, a organizat a 16-a ediție a simpozionului teologic ecumenic, cu sprijinul Institutului Român de Teologie Ortodoxă şi Spiritualitate din SUA. În fiecare an, acest simpozion se desfăşoară la New York şi are o impresionantă participare din partea comunității româneşti din SUA, a unor profesori şi personalități culturale americane, precum şi a unor specialişti, invitați cu această ocazie din România.

Simpozionul s-a intitulat *Cult and Culture. The transcendental Roots of Human Civilization* (Cult şi cultură. Rădăcinile transcendente ale civilizației umane). El a fost găzduit de Consulatul general al României din New York, situat în Manhattan, la intersecția străzii 38 cu bulevardul 3. La început, a fost salutată prezența, ca invitat de onoare, a IPS arhiepiscopul Nicolae Condrea, reprezentând Arhiepiscopia Ortodoxă Română din America. Într-o atmosferă de căldură sufletească, părintele-profesor Theodor Damian, preşedinte al Institutului Român de Teologie Ortodoxă şi Spiritualitate, cu sediul la New York, a deschis lucrările ediției a 16-a a simpozionului printr-o rugăciune creştină şi a rostit un cuvânt de binecuvântare. Apoi a motivat alegerea (inspirată) a temei simpozionului prin îmbinarea între practica religioasă, reprezentată de cult, şi teoria teologică, ilustrată de cultură prin concepția despre originea transcendentă a civilizației umane.

În calitate de moderator, Victoria Malczanek i-a prezentat pe participanți. Preot-profesor George Alexe, director şi fondator al *Romanian Communion* (Comunității româneşti) şi vicepreşedinte al Institutului Român de Teologie Ortodoxă şi Spiritualitate, în cuvântul său introductiv a făcut aprecieri despre necesitatea şi importanța simpozionului pentru imaginea culturii şi spiritualității româneşti în lume, în general, şi în SUA, în particular, ca şi pentru relațiile româno-americane. După aceea, el a susținut o inedită prezentare a muzicii bizantine şi sacre româneşti din unghiul originii sale trace. Richard Grallo, profesor de psihologie aplicată la Metropolitan College din New York, a conferențiat despre chestiunea întrebării ca proces cognitiv şi implicațiile sale în învățare şi cultură.

Livio Dimitriu, profesor de arhitectură la Pratt Institute din New York, a vorbit despre structura şi simbolul crucii, oferind şi câteva ilustrații grafice. Paul LaChance, profesor la Departamentul de teologie al Colegiului Sfânta Elisabeta din New Jersey, a prezentat o foarte interesantă lucrare despre temeiul constitutiv în concepția lui Voegelin şi în cea a lui Lonergan prin raportare la teologiile creştină şi iudaică. Alina Feld, profesoară de filosofie la Departamentul de filosofie al Universității Hofstra, a citit o lucrare despre impactul teologiei „morții lui Dumnezeu", intitulată *The theology of change* (teologia schimbării), asupra personalităților şi operelor lui Emil Cioran şi Mircea Eliade. Viorica Colpacci, artist şi director al galeriei de artă *Spiritus* din New York, a prezentat o lucrare despre relația dintre arta sacră şi estetică. Picturi de Şerban Chelariu, Liviu Georgescu, Garabet Salgian şi Maria Cracan, dar şi sculpturi de Viorica Colpacci şi Mihai Ceranica făceau parte din această galerie de artă.

Universitatea *Spiru Haret* a fost reprezentată la al 16-lea simpozion de cultură şi spiritualitate românească de la New York de prof. univ. dr. Theodor Damian, director al Centrului I.D. de la New York, prof. univ. dr. Mircea Itu, decanul Facultății de Jurnalism, Comunicare şi Relații Publice, şi lector univ. dr. George Lăzăroiu, cancelarul acestei facultăți. Preot-profesor Theodor Damian, care predă filosofie şi etică la Metropolitan College din New York, a conferențiat despre semnele culturale şi spirituale ale timpului, exemplificând cu îndelung controversatul curent al postmodernismului. În ceea ce mă priveşte, după ce am argumentat din perspectiva teofaniei, dar şi a fenomenologiei, relația dintre Dumnezeu şi omenire, am susținut o comunicare ştiințifică intitulată *Mircea Eliade on the Concept of History of Religions* (Mircea Eliade despre conceptul de istorie a religiilor). De asemenea, am arătat că noi, oamenii, suntem, de fapt, stejari cu rădăcinile înfipte în cer, motivând, astfel, originea transcendentă a culturii şi civilizației umane, precum şi legătura trainică dintre transcendent şi imanent. George Lăzăroiu a conferențiat despre factual în limbajul religios potrivit concepției lui Wittgenstein.

Bert Breiner, preot-profesor de religie la Hunter College din New York, şi Daniel Damian, profesor la Metropolitan College din New York, au condus discuțiile pe marginea comunicărilor ştiințifice prezentate. După un bun obicei, păstrat de la precedentele ediții, lucrările simpozionului vor fi publicate într-un volum colectiv tipărit la New York.

În continuarea vizitei la New York, artista Lia Lungu ne-a încântat cu interpretarea unor piese de muzică populară şi colinde.

Am fost prezenți la slujba de duminică a preotului Theodor Damian de la Biserica Sfinții Apostoli Petru şi Pavel din New York şi am admirat desfăşurarea ei, fiind cea mai frumoasă slujbă creştină ortodoxă la care am fost martori vreodată. Desigur, nu era o excepție, întrucât aşa sunt slujbele ținute de inimosul părinte Theodor Damian.

De asemenea, am făcut, apoi, o vizită şi la Metropolitan College din Manhattan, New York, prilej cu care am stat de vorbă cu profesori, masteranzi şi studenți şi am perfectat un acord bilateral de cooperare interuniversitară la nivel de masterat între Universitatea *Spiru Haret*, Facultatea de Jurnalism, Comunicare şi Relații Publice şi Metropolitan College of New York, Department of Media Management.

DEMNITATE CONDAMNATĂ

La Hațeg nu ajungi în fiecare zi. E peste mână. Nu e în drum. În definitiv, de ce să mergi la Hațeg? Ce e acolo? Un orăşel cuminte într-un podiş înconjurat de munți şi dealuri. La prima vedere nimic interesant, nimic care să te facă să te abați de la drumurile importante. Oare aşa să fie? Nu pentru toți. Pentru mine, nu, sigur!

De ani şi ani de zile mi-am dorit să ajung la Hațeg. Nu pentru oraş. Nu pentru oameni. Nici pentru împrejurimi. Pentru zimbri. Pentru ceea ce simbolizează ei. Zimbrii sunt un semn de putere tăcută şi paşnică. De adevărată forță. De aceea au ajuns şi semn domnesc. Dar au fost hăituiți şi vânătăi. Exterminați.

Imaginea lor a stârnit în oameni o furie nebună şi criminală. O furie împotriva a ceea ce ei îți inspiră de prima dată: demnitate, verticalitate, forță, linişte, siguranță, putere.

Istoria dispariției zimbrilor este o tragedie scrisă cu cruzime şi răbdare de generații şi generații de vânători. Este o poveste al cărei final atârnă acum de un fir de păr într-o țară în care demnitatea, curajul şi verticalitatea nu mai sunt la modă. Ba chiar deranjează. Acum, în România, zimbrii supraviețuiesc doar în rezervații. Patru la număr. La Hațeg este cea mai cunoscută. De aceea trebuia să o văd. Neapărat.

Şi iată-mă pe drumul de la Petroşani spre Hațeg într-o zi de decembrie cu un soare nefiresc şi un vânt agitat.

Nu ştiam unde este rezervația. Conduceam urmărind atent indicatoarele de pe marginea şoselei. Nimic. Ajung în oraş. Nimic. Trec spre Simeria cu gândul că undeva am ratat, că m-am grăbit. Îmi zic că, dacă tot am ajuns până aici, ar trebui să mă întorc şi să întreb unde am greşit. Ceva îmi spune, totuşi, să înaintez pe drumul ce urca în serpentine şi începe să se afunde în pădure. Oraşul a rămas în spate, lustruit de soarele ciudat de luminos pentru ultima lună din an. La un moment dat, într-o curbă, zăresc un indicator. Rezervația! Ne despărțeau doar o dungă vopsită pe asfalt şi încă 4-5 metri de drum. Nu am altă posibilitate de a întoarce aşa ca nu ezit să trag de volan.

Rezervația de zimbri din Hațeg era una dintre țintele călătoriei mele. Savurez fiecare metru pe care îl parcurg grăbit pe drumul îngust, neted şi îngrijit ce aleargă şerpuind prin pădurea deasă şi desfrunzită. Un drum pustiu pe care, vreme de 4-5 kilometri, nu întâlnesc pe nimeni. În sfârşit, ajung la o cabană. Acolo se termină şi asfaltul. Privesc în jur. Pustiu. Ocolesc clădirea. Lângă uşa din spate, aşezat pe un scaun de lemn, stă un bărbat. „Unde mergeți?" „La rezervație, nu-i aici?" „Ba da, aici". „Şi, cum fac?" „Păi, trebuie să plătiți bilet". „Cât costă?" „Trei lei. Şi apoi?" „Apoi mergeți mai departe, pe drumul de pământ, până ajungeți la fântână. Acolo sunt zimbrii".

Dau banii, iau biletul, întorc maşina şi încep urcuşul pe drumul desfundat. Peisajul se schimbă. Totul devine altfel, parcă mai sălbatec. Ai senzația că locul a fost de mult abandonat şi că nu a mai trecut nimeni pe aici de ani şi ani de zile. Ajung lângă o casă. E pustie. Are pereții crăpați şi jumătate de acoperiş prăbuşit. În stânga mea defilează apoi un țarc gol ce se întinde spre pădure. Cotesc, cobor, trec nişte noroaie şi ajung să văd fântâna. E lângă un gard de beton găurit din loc în loc cu nişte ferestre de metal. Gardul arată jalnic. Parcă stă să cadă. Din el ies sârme groase, contorsionate. Ferestrele sunt deschise. Mă aplec şi arunc o privire. Dincolo de ele se întinde un țarc mare cât un teren de fotbal. O parte e cu iarbă. O altă parte, cea dinspre ferestre, este frământată de copite. Undeva, spre capăt, lângă un acoperiş pe jumătate fără țigle, văd zimbrii. Apatici şi resemnați mă privesc fără un interes deosebit. Aproape că se miră. Ce caut în pustietatea asta friguroasă? De ce am venit? Ce credeam că voi găsi?

Mă apropii. Vreau să-i văd mai bine. Pregătesc aparatul foto. Înaintez pe lângă plăcile de beton spre acoperişul găurit care ar trebui să-i adăpostească la vreme rea. Totul în jur îți dă senzația de abandon, de neîngrijire, de umilință. Sosirea mea i-a făcut curioşi. Zimbrii mă privesc şi încep să se mişte. Par mirați de faptul că se mai găseşte cineva care să îi bage în seamă. Ținuta falnică a masculului contrastează cu mizeria şi pustietatea în care îşi duce zilele. Pădurea, locul libertății sale, altădată teritoriul pe care îl stăpânea pe deplin, e la doi paşi. Nu-i desparte decât un gard de care nu mai are cum să treacă. Prizonieri. Sunt nişte prizonieri resemnați, abandonați într-o sărăcie tristă. Un fel de circ chinuit şi mizer în care, pe trei lei, ai parte de imaginea încă vie a ceea ce a fost odată simbol de țară. În țarcul ruşinii de la Hațeg puterea şi verticalitatea neamului românesc îşi sting tăcute una dintre ultimele reprezentări. Imaginea lor se şterge din peceți şi alunecă în uitare. Nepăsarea topeşte simbolul falnic al forței şi măreției de altădată. Zimbrii se pierd trist şi ruşinos, îngrădiți de ziduri parcă din ce în ce mai strâmte, chiar lângă pădurea a cărei stăpâni au fost, dar care acum nu mai e a lor.

Plec din rezervație cu un gust amar. Mi-am dorit de mult să vin la Hațeg. Acum îmi pare rău că am ajuns. Am văzut şi aici o tragedie pe care o tot trăim de-o vreme: valoarea, demnitatea, forța şi verticalitatea sunt îngrădite, pedepsite, chinuite. E vremea umilinței.

Text şi imagini – Gavrilă INOAN

Violonistul FLORIN IONESCU-GALAȚI la Râmnicu Vâlcea

La invitația Asociației Culturale „Concertino", care a sărbătorit în toamna anului 2008, 15 ani de la înființare, violonistul Florin Ionescu-Galați, a cărui talie a depăşit demult granițele României, a demonstrat şi la Râmnicu Vâlcea (dacă mai era nevoie!) valențe pedagogice deosebite.

Şcoala de Arte şi Meserii a găzduit astfel, cu generozitate, un curs de măiestrie violonistică pentru elevi, studenți, masteranzi şi chiar instrumentişti profesionişti ai Filarmonicii „Ion Dumitrescu" din localitate, instituție aflată în plină desfăşurare a celei de-a 14-a stagiuni, în 2008, an în care Ion Dumitrescu ar fi împlinit 95 de ani.

Elevi din clasele gimnaziale ori liceale, fiecare cu problemele sale individuale, legate de poziția în care se află pe drumul deloc uşor al devenirii în această minunată carieră artistică, cu toții au găsit în maestrul Galați, nu doar un model violonistic, un pedagog competent, cu experiență internațională de peste două decenii, dar şi un adevărat şi foarte simpatic prieten, apropiat, dornic să-i ajute cu toate mijloacele sale deosebit de complexe.

Aflat printre spectatorii concertului de sărbători prezentat, cu sala arhiplină, la Filarmonica „Ion Dumitrescu", Florin Ionescu-Galați a apreciat nivelul la care s-a ridicat această instituție reprezentativă a culturii vâlcene. Totodată, domnia sa a apreciat valoarea şcolii de vioară vâlcene şi s-a angajat să sprijine progresul acestor două instituții, în parteneriat cu A.C. „Concertino", al cărui membru de onoare a acceptat, cu amabilitate, să devină.

Profesorii Doina Gănescu, Dorina Arsenescu şi Ion Oltețeanu au alcătuit un program de master class, pe care maestrul Galați îl va desfăşura în perioada ianuarie-iulie 2009, când vor avea loc cursuri de măiestrie, schimburi culturale, concursuri, recitaluri şi concerte de profil. Mulțumim şi pe această cale lui Florin Ionescu-Galați şi rugăm toți admiratorii săi, pe toți cei care iubesc vioara şi violoniştii în devenire, de la Vâlcea şi de pretutindeni, să ne ajute în dezvoltarea cantitativă şi calitativă a acestui demers, început atât de promițător.

Ion OLTEȚEANU

Exercițiu de lectură

TRAGISMUL CREAȚIEI SAU RĂPIREA DIN ANOTIMP

Ion CORBU

Toți utilizăm cam aceleaşi cuvinte şi astfel ne putem înțelege unii cu alții. Unii dintre noi le combină într-un mod deosebit, ciudat după alții, de neînțeles după foarte mulți. Iar câțiva le combină cu ceea ce majoritatea denumeşte talent. Ce vrea să spună cuvântul talent? Răspunsul pare aşa de simplu, însă, totodată, este atât de greu de explicat.

Un răspuns unanim nu vom găsi. Totuşi vom putea surprinde ceva de genul „Talentul este numai materia primă a zborului," cum frumos se exprimă profesorul Vasile Ghica despre acest subiect.

Dacă o definiție integratoare este mai greu de dat, exemplificarea ne poate ajuta mult în demersul nostru cognitiv.

Iată, spre exemplu, poemul „Simfonie despre păsări" al distinsei noastre poete **Loredana Cristea**. Măreția titlului însăşi poate demonstra măsura talentului acestei poete pe care Europeea (www.europeea.ro) a remarcat-o şi încurajat-o mai demult. Trebuie să recunoaştem că are o uşurință de a „jongla" cu termenii, de a se mişca printre „regnurile existențiale", de a face asocieri neprevăzute care par fireşti, de când lumea, care nu sunt şi nu par artificiale, căznite, care au curgerea cristalină şi firească a unui râu cristalin de munte şi care ne fac să exclamăm: excelent, frumos, deosebit, magnific etc. Poate va fi scriind aşa cum respiră, poate va fi transpirând pentru fiecare sintagmă. Nu intrăm în laboratorul poetic al domniei sale. Noi observăm rezultatul. Care este extraordinar. Am mai făcut observația că de la Nicolae Labiş încoace o asemenea prospețime a imaginii, o asemenea fulguraţie textuală, densitate ideatică şi sinceritate a trăirii nu am mai întâlnit. Şi spun asta pornind şi de la vârsta autoarei. Pe care este aproape greu să ți-o imaginezi în ipostaza de discrepanță între „maturitatea biologică" şi „maturitatea poetică", ultima prevalând de departe.

simfonie despre păsări

Loredana CRISTEA, studentă USH

ca un copac în prag de iarnă
cu frunzele înlăcrimate
alcătuiam un fel de cântec
de-o nebunească simplitate
o simfonie despre păsări

şi lumea lor înaripată
ce vor zbura-ntr-o altă țară
spre-a nu mă mai găsi vreodată
pământul îmi urca prin sevă

cu-nvăluiri de somn şi frig
eram copacul cel mai singur
şi cel mai dornic să te strig
în noaptea ultimă în care

curgeau pe ramuri lacrimi grele
asupra-mi răsări deodată
un cer cu izbucniri de stele
din care se desprinse una

având cel mai albastru nimb
dar şi puteri nemaivăzute
de-a mă răpi din anotimp

Pentru ca textul meu să nu se înscrie cumva într-o encomiastică gratuită, revin la poem.

Titlul, „Simfonie de păsări", inedit ca expresie, ne introduce în „tematica" poemului. Aceasta este un fel de a spune. Pentru că poemul este departe de a fi ceea ce se poate denumi un „poem cu temă" sau, doamne fereşte, cu „teză" . Măreția unei simfonii, oricare ar fi ea, constă, printre altele, în armonia, uneori contrapunctică pe care o realizează între sunete, între sunete şi lume, între sunete şi compozitor, interpreți şi nu în ultimul rând, ba am putea spune chiar în primul rând, între sunete şi eul perceptibil al acelor sunete. Simfonia înseamnă diversitate sonoră armonizată, trăire peste standardul emoțional comun, bucurie altruistă, sensibilitate extremă mergând până la exacerbarea eului într-un ocean de frumos estetic. Extrapolând toate aceste aspirații existențiale la categorema „păsări" căreia, prin tranzitivitate creativă, i le asociază, poeta potențează valoarea metaforică şi conotativă a celor două cuvinte „simfonie" şi „păsări", conferind sintagmei rezultate „simfonie de păsări" un comportament sinergetic. Imaginativ putem surprinde un ansamblu variat al mulțimii de păsări-sunete, într-un zbor armonic omniprezent şi omnicuprinzător, zbor care, şi numai contemplat, poate conduce la antitetica posibilitate de percepere a ceea ce cu un cuvânt comun, denumim „fericire". Aşadar, fie şi citind numai acest titlu, „simfonie despre păsări" putem constata că ne aflăm în fața unui poem dens condensat care, ca şi singur vers, poate avea autonomie poetică. Subsecventă a ceea ce am numit mai sus, conceptului de TALENT.

Trecând la poemul propriu-zis, scris în vers clasic, aşadar şi mai dificil de a fi diferențiat de tot ceea ce s-a scris până acum, remarcăm frumusețea spunerii şi ineditul expresiei, caracteristici obligatorii pentru a defini un text drept „poem". „Frunzele înlăcrimate" subliniind, pe de o parte, efemeritatea existențială, iar, pe de altă parte, tragismul acestei efemerități, conotativ înțelegând statutul şi condiția creatorului, reprezintă o sintagmă proaspătă, nouă, care poate fi brevetată, şi care este expresivă şi percutantă. Şi când te gândeşti că unii, chiar foarte mulți, dezabuzați şi fatalişti, consideră că tot ce se putea scrie s-a scris, că nimic nu mai poate fi nou sub soare, că literatura, poezia în special au ajuns la saturație. Sintagma de mai sus demonstrează falsitatea acestei teze.

„ca un copac în prag de iarnă
cu frunzele înlăcrimate
alcătuiam un fel de cântec
de-o nebunească simplitate"

Versurile de mai sus cuprind un „amestec poetic exploziv". Pe de o parte, la nivelul unu al percepției totul este firesc, nederanjant, original, iar la un nivel superior al percepției subiacente sugerează starea unui autor neliniştit, aflat într-o stare de posibilă aşteptare şi aprehensiune date de statutul său existențial la un moment dat, moment reluabil ciclic asemenea ciclului vegetativ al copacului. În această stare, nu tocmai confortabilă, însă provocator-creativă, autorul- copac îşi dă măsură valorii sale: fructele, un fel de „cântec / de-o nebunească simplitate" „Explozia" are loc la nivelul conştientizării, la nivelul lectorului perceptiv a subtextului poematic, dincolo de nivelul vizibil, accesibil oricui. Adică acolo unde cântecul „de-o nebunească simplitate" în fapt opera copacului în prag de iarnă devine autonomă, valoroasă, respectiv se „existențializează" ca expresie a suferinței „frunzelor înlăcrimate" şi TALENTULUI, vezi versurile de mai sus şi întreg poemul.

Şi ce este această creație? Acest „fel de cântec" de o nebunească simplitate?

Ei bine, această creație este

„o simfonie despre păsări
şi lumea lor înaripată
ce vor zbura-ntr-o altă țară
spre-a nu mă mai găsi vreodată"

Dihotomizarea creației de autorul său, nonprofetismul în propria țară, înțelegerea premonitorie a acestei realități şi a suferinței pe care gestul o incumbă sunt surprinse metaforic şi lucid în versurile de mai sus. O creație „zburată" acceptată, înțeleasă, în altă parte a fost este şi, din păcate, va fi condiția autorului existent pe aceste spații. Pentru a păstra proporțiile nu vom aminti mari nume ale literaturii şi artei născute aici şi „zburate" în alte zone. Dacă rememberul tragismului îl făcea pe Mahler să compună „balada pentru copii ucişi", acelaşi tragism, în viziunea tinerei autoare ia forma unei simfonii despre păsări. Diferență de percepție şi trăire propriu-zisă am putea spune.

„Procesul" creației este unul ancestral, firesc, însă supus unor constrângeri dureroase în care somnul, frigul, izolarea şi strigătul par a fi fundamentale:

„pământul îmi urca prin sevă
cu-nvăluiri de somn şi frig
eram copacul cel mai singur
şi cel mai dornic să te strig"

Autorul, copacul cel mai dornic să strige, este şi unul cel mai singur, învăluit adesea în somn şi frig.

Parcă visând cu ochii deschişi, autorul îşi imaginează proiecția sa şi a creației sale într-un viitor de „după", în care se anticipează, maiestuoasă, toată strălucirea dorită şi care va fi încununând o operă receptată, în sfârşit, la adevărata sa valoare. Probabil această condiție existențială va fi fiind şi motivațională pentru condiția ex ante. Astfel, răpirea din anotimp, izbăvitoare şi reparatorie, poate fi percepută ca un fel de „administrare a dreptății" peste timpi şi spații. Condiție, din păcate, prea des împărtăşită de către creatorii mioritici.

în noaptea ultimă în care
curgeau pe ramuri lacrimi grele
asupra-mi răsări deodată
un cer cu izbucniri de stele

din care se desprinse una
având cel mai albastru nimb
dar şi puteri nemaivăzute
de-a mă răpi din anotimp

CONTURAREA MEDIULUI DE MUNCĂ PERFORMANT

Prof. univ. dr. Ioan GÂF-DEAC

• Un management mai eficient al resurselor umane
• Excepțional studiu de referință din teoria și practica economică românească

Lucrarea intitulată „Calitatea muncii și a ocupării forței de muncă în România" (Editura Expert, București, 2008) are ca autori doi excepționali specialiști cercetători din știința și practica economică românească.

Este vorba de prof. univ. dr. Constantin Ciutacu (cercetător șt. pr. gr. I) și prof. univ. dr. Luminița Chivu (cercetător șt. pr. gr. I) de la Institutul de Economie Națională din cadrul Academiei Române.

Potrivit lui Jorma Karppinen, director, și Willy Buschak, director adjunct din cadrul Fundației Europene pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions), „o asemenea analiză, - prin tematica enunțată a lucrării –, este mai mult decât oportună, deoarece trasează evoluția condițiilor de ocupare și de muncă ale României, - ale acestei țări diverse -, ca urmare a anilor agitați ai tranziției către economia de piață și democrație, în contextul integrării în Uniunea Europeană".

Aprecierile, făcute de cele două reputate personalități europene la adresa autorilor și lucrării lor, nu sunt întâmplătoare, deoarece tema cercetată și rezultatele la care s-a ajuns sunt folositoare factorilor de decizie din UE, pentru a obține aliniamente generalizatoare pozitive în domeniul calității muncii și ocupării forței de muncă.

Cartea are cinci părți, în care sunt tematici, concepții, concepte, idei și soluții originale pentru subiecte de interes național și european în domeniul muncii și mediului de muncă.

• Construcția democratică a economiei funcționale de piață

În lucrare, se reamintește că începutul tranziției spre un sistem politic pluralist, respectiv al desființării economiei centralizate/etatiste, este marcat prin evenimentele din decembrie 1989.

Autorii arată că, pe fondul persistenței timp de aproape un deceniu a unor incertitudini în privința șanselor și a calendarului integrării în structurile economice și militare europene și euroatlantice, reformele economice și suportul politico-legislativ și instituțional al acestora s-au derulat cu întârziere, fiind punctate cu variate inconsecvențe, incoerențe și tensiuni sociale.

În lucrare se prezintă date și interpretări care suscită interes maxim în raport cu dramatismul lor și realismul caracterizat de afectări, într-o societate românească în care managementul tranzițional nu a fost în suficientă măsură formalizat pentru a dovedi centrarea pe optim și eficiență în trecerea către economia de piață.

Astfel, produsul intern brut (PIB) a scăzut de la aproximativ 49 de miliarde de euro în 1989 la 15 miliarde de euro în 1992 și 40,3 miliarde de euro în anul 2000; începând din anul 2002, PIB crește sensibil, depășind nivelul realizat în anul 1989, urcând în anul 2005 la peste 79 de miliarde de euro.

În monedă națională, în termeni reali, vârful căderii a fost consemnat în anul 1992, când se realiza numai 75% din nivelul anului 1989; după zece ani (1999), acesta reprezenta 78% din mărimea nivelului de bază; în anul 2004 nivelul din 1989 a fost atins, iar în anul 2005 s-a ajuns la 105% față de anul 1989.

• Ocuparea și protecția socială

Autorii prezintă în lucrare unele date de maximă relevanță statistică.

În prezent, în România există circa 15 milioane de persoane în vârstă de muncă, din care sunt ocupate 8,8 milioane, iar salariații însumează 4,6-4,7 milioane persoane.

Se apreciază că reducerea ratelor de ocupare ale populației totale la circa 38% și ale populației în vârstă de muncă la 54-55%, că securitatea ocupării este afectată, iar față de ratele de ocupare din UE și față de obiectivele Strategiei Lisabona, situația rămâne încă necorespunzătoare.

Se lansează ideea că în România există practic două piețe ale muncii: una specifică zonelor și activităților economice din mediul urban, la care practica și reglementările sunt convergente cu cele din țările comunitare și o alta, adevărată piață naturală a muncii, specifică ruralului și populației ocupate în agricultură.

Statistica oficială raportează un volum al ocupării agricole de aproximativ 3 milioane de persoane, reprezentând 30-35% din ocuparea totală. Autorii lucrării subliniază că pentru această categorie de forță de muncă, mecanismele și reglementările pieței muncii nu sunt aplicabile; munca nu ocazionează venituri bănești, rezultatul se concretizează în venituri în natură, pentru subzistență și autoconsum. Agricultura este, practic, încă în afara mecanismelor economice de piață, de plată și respectiv de fiscalizare a valorii muncii.

O observație cu conținut alarmant se referă la faptul că datele Eurostat relevă că actualul volum al ocupării din agricultura României reprezintă aproximativ 40% din totalul agricultorilor activi din UE 15.

O tristă concluzie este că, împotriva cursului istoric al dezvoltării economico-sociale în perioada de tranziție, lipsa de oportunități pentru ocupare în alte sectoare (intrate în restructurare) a determinat chiar sporirea numărului lucrătorilor din agricultură.

Pentru o agricultură competitivă, în România ar fi necesari maximum un milion de agricultori activi. Cei doi cercetători arată că atingerea acestor cifre presupune un transfer de 2 milioane de persoane în alte domenii și în special în servicii. Un asemenea proces este însă extrem de îndelungat și dificil, dacă avem în vedere că, în țările UE, pentru a scădea populația agricolă de la 15-20%, în total ocupare, la 3-4% în prezent, au fost necesari peste 40 de ani.

Câți ani ar fi necesari pentru ca ocuparea din agricultură să se reducă de la 32% astăzi, la 3-4% în viitor? Este o întrebare retorică și provocatoare din partea autorilor pentru viitorul calității muncii și ocupării din România.

Dacă aceste evoluții vor continua, îmbătrânirea și dispariția naturală a populației agricole, într-un interval de două decenii, pare a fi o tristă certitudine.

Se afirmă că, pe lângă securitatea și structura ocupării, calitatea muncii și a vieții este serios dependentă de satisfacția în muncă și respectiv de venituri.

Comparativ cu alte țări comunitare, nivelul mediu orar sau lunar al câștigului salarial este, în România, de 10-20 ori mai redus; diferențele interne, pe regiuni, profesii/ocupații și domenii ale economiei sunt și ele marcante și ascund valori mult mai mari ale decalajelor de venit în raport cu actualii lucrători comunitari.

Autorii lucrării cred că, în fapt, cursul tranziției s-a soldat cu două perioade de explozie a sărăciei (1992-93 și 1997-99).

Pentru salariați, câștigul mediu net lunar a ajuns la 199 euro în anul 2005 (trecând printr-un nivel de 50 euro lunar în anul 1999), salariul minim net lunar a fost de circa 70 euro în anul 2005, reprezentând circa 2,4 euro/zi pentru aproape un milion din cei 4,5-4,7 milioane salariați. În termeni reali, salariile medii pe economie se situează la 93-95% în raport cu cele de la începutul tranziției, iar salariul minim mai reprezintă, în prețuri comparabile, circa 50%.

Pentru 4,7 milioane de pensionari, pensia medie este de 2 euro pe zi iar 1,5 milioane de pensionari agricultori au, în medie, o pensie de circa 0,60 euro pe zi.

O astfel de situație este de-a dreptul alarmantă, de un dramatism real, incalificabil la început de secol XXI, după un secol de aur (XX) al dezvoltării generale performante a societății umane.

Cei doi reputați specialiști constată că, paradoxal, numărul șomerilor s-a diminuat, iar rata șomajului a scăzut de la 10,5%, în anul 2000, la 6,3%, în anul 2004.

Explicația acestui paradox ține însă de migrația pentru muncă în alte țări UE a circa 2 milioane de persoane din România. Emigrarea este cauzată, în primul rând, de nivelul câștigului; în România, se pot realiza, la nivelul salariului mediu pe economie, câștiguri orare medii de maximum 2 euro (0,50 euro/oră pentru câștigul minim), comparativ cu 7-8 euro/oră pentru salariul minim în agricultură sau construcții în țările comunitare; în al doilea rând, românii emigrează și din cauza lipsei de oportunități de muncă.

Se constată că politicile salariale antiinflaționiste au deja efecte perverse, întrucât creșterea economică din ultimii ani începe să scoată în evidență un deficit de forță de muncă, îndeosebi în construcții, servicii dar și în noile industrii.

Numărul populației ocupate a scăzut cu 2,7 milioane de persoane, iar cel al salariaților s-a redus cu peste 3,7 milioane de persoane, crescând numărul pensionarilor, de la 3 milioane la peste 6,5 milioane de persoane.

Dacă în anul 1990 salariații cu timp complet și cu contract de muncă pe perioadă nedeterminată reprezentau 75% din populația ocupată, în anul 2000-2005, numai 50% din populația ocupată aveau statut de salariat permanent.

Pe baza unor calcule pertinente, cei doi cercetători ajung la concluzia că diminuarea pe total economie a numărului forței de muncă ocupate cu 2,56 milioane persoane, în intervalul 1989-2005, a permis creșterea productivității muncii cu circa 1222 euro/persoană ocupată (28,4% din creștere), iar sporul de valoare adăugată a generat o creștere de 3086 euro (71,6% din plus). Pe sectoare, contribuția procentuală a celor doi factori (numărul ocupării, PO și valoarea adăugată, Vab) a fost: 89,8% și 11,2% în agricultură; 106,7% - 6,7% în industrie și construcții și, respectiv, –5,0% și 105,0% în servicii.

Totodată, sporul natural a evoluat de la valori pozitive (5,3‰ în 1989 și 3‰ în anul 1990) la valori negative de –2,5‰ în anul 1996 și, respectiv, –2,7‰ și –1,9‰ în anii 2003 și 2004.

Cu toate acestea, speranța de viață a populației totale a evoluat de la 69,4 ani în 1989 la 71,3 ani în anul 2004; între speranța de viață a femeilor și cea a bărbaților se menține o diferență semnificativă: în anul 1989, bărbații aveau o speranță de viață de 66,5 ani, iar femeile de 72,4 ani, iar în anul 2004 valorile indicatorului au fost de 67,7 ani și, respectiv, 75,1 ani; diferențele între mediul urban și rural sunt nesemnificative.

În distribuția populației pe medii, în România se consemnează o pondere ridicată și relativ stagnantă a populației rurale: 46,8% din totalul populației locuia în mediul rural în 1989 și 45,1% în anul 2004.

În privința evoluțiilor cantitative, calitative și instituționale ale pieței muncii, autorii realizează o relevantă cercetare a dimensiunii și structurii pieței muncii.

Ei arată că numărul total al populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a evoluat de la 15,3 milioane de persoane în 1989, la aproximativ 15 milioane de persoane în anul 2004.

Populația activă s-a diminuat sensibil, de la 10,95 milioane la 8,8 milioane de persoane în anul 2004, consemnându-se o scădere a numărului de persoane active cu circa 2,15 milioane persoane.

Populația ocupată s-a diminuat cu peste 2,7 milioane de persoane, respectiv cu 25%. Numărul de salariați a scăzut de la aproximativ 8 și 8,2 milioane de persoane în anii 1989-1990 la 4,47 milioane de persoane în anul 2oo4, consemnându-se un recul de circa 3,7 milioane de persoane, respectiv 45%.

O excepțională concluzie obțin cei doi autori ai cărții în problema adevăratei dimensiuni a securității ocupării forței de muncă.

Se apreciază că problema securității ocupării a fost transferată în exterior, din România emigrând spre alte piețe ale muncii un număr apreciat la peste 2 milioane persoane active (șeful Departamentului pentru Munca în Străinătate apreciază numărul cetățenilor care lucrează pe alte piețe ale muncii la circa 2 milioane de persoane, în timp ce sursele sindicale avansează 2,5 milioane de persoane).

Prin emigrare este salvată rata internă a șomajului, dar bugetele rămân fără contribuabili (bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale, bugetul fondului de șomaj, bugetul asigurărilor de sănătate).

Totodată, se înregistrează regresul ratei de ocupare.

Rata de ocupare a populației totale a scăzut de la 47,3% în anul 1989 la 38% în anul 2004.

Structurile sectoriale ale forței de muncă sunt afectate.

În ceea ce privește populația ocupată, dacă în anul 1989 distribuția sectorială era 27,9% în agricultură și silvicultură, 45,1% în industrie și construcții, și 27% în servicii, în anul 2005, paradoxal și contrar cursului istoric din țările Uniunii Europene, ocuparea agricolă reprezenta 32% din total (după ce în intervalul 1999-2001 aceasta a fost de aproximativ 41%), industria și construcțiile au scăzut continuu până la 29%, iar serviciile au ajuns la 39%.

Distribuția sectorială a numărului de salariați se prezintă astfel: 8,3% din total în 1989 și 3,2% în anul 2005, în agricultură; 56,5% și, respectiv, 44,3%, în industrie și construcții; 35,3% și 52,5%, în servicii.

Cei doi experți conchid că se asistă la deteriorarea ocupării și fragilizarea sustenabilității sistemelor de protecție socială.

Diminuarea dramatică a numărului de salariați a fost acompaniată de creșterea susținută a numărului de pensionari. Dacă în anul 1989 numărul pensionarilor de asigurări sociale și al pensionarilor agricultori a fost de circa 3,2 milioane de persoane, în 2002, numărul acestora ajunsese la 6,34 milioane, iar în anul 2004, la 6,2 milioane (scăderea este rezultatul deceselor și nu al integrării în muncă a celor pensionați anticipat sau medical).

Rezultatul acestor evoluții s-a concretizat, între altele, în creșterea enormă a contribuțiilor la sistemul de asigurări sociale plătite de angajatori sau de către angajați. Așa, de pildă, contribuțiile pentru sistemul de pensii, șomaj și sănătate au crescut de la circa 14,0% pentru angajator și 2% pentru angajați în anul 1989 la aproximativ 31,5% pentru angajator și 17% pentru angajat în 2005 (care, în prezent, mai plătește și cota unică de impozit pe venit de 16%). Aceste elemente sporesc costul salarial, orice creștere a salariului de bază antrenând și costuri sporite cu contribuțiile sociale pentru angajatori.

La fel de dramatică este concluzia obținută de cei doi reputați cercetători când se afirmă că nivelul pensiei medii lunare de asigurări sociale în România a „evoluat" de la aproximativ 87 de euro în 1989, la 22 de euro în 1992 și 60 de euro în anul 2004, ceea ce înseamnă aproximativ 2 euro/zi, pentru 4,7 milioane de pensionari de asigurări sociale de stat; în termeni reali, pensia medie din asigurări sociale mai reprezintă, în raport cu anul 1989, 51% în 1998 și 69% în anul 2004.

Cu alte cuvinte, funcționarea economiei pe criterii de concurență, restructurarea economică și procesele continue de disponibilizare de forță de muncă salariată generate de aceasta au creat presiuni asupra costurilor salariale și au solicitat menținerea unei fiscalități extrem de ridicate asupra salariilor. Cu cât salariile sunt mai mici, cu atât ponderea contribuțiilor trebuie să crească, pentru a obține veniturile necesare protecției sociale, pentru un număr din ce în ce mai mare de pensionari, șomeri ș.a.

Această observație logică domină realitatea socială românească de astăzi.

• Remarci generale privind calitatea muncii și ocupării în România

Autorii constată că, în primii ani ai tranziției din România, calitatea muncii și a ocupării nu au reprezentat o prioritate nici pentru autoritățile publice, nici pentru angajatori (între care, locul principal îl ocupau firmele, companiile, societățile și instituțiile de stat) și nici chiar pentru noile sindicate, care abia se înființau.

Ei cred că analiza comparativă a condițiilor de muncă și de viață din România și din țările membre ale Uniunii Europene reprezintă o serioasă provocare, dacă se au în vedere diferențele între normele existente și realitățile economico-sociale.

Cei doi cercetători din Academia Română constată că tranziția a însemnat, înainte de orice, un lung și neîntrerupt șir de restructurări economice și instituționale, care au produs ample schimbări în nivelul și statutul ocupării, în structurile ocupațional-profesionale, în conținutul calificărilor și al formării profesionale, în ierarhia veniturilor, în formele de plată și de asistență și protecție socială.

Sute de mii și chiar milioane de lucrători s-au confruntat cu constatarea că vechile cunoștințe, calificări, competențe și abilități nu mai sunt solicitate de noile realități practice ale pieței muncii.

Se lansează o teză de o importanță aparte, și anume: o economie și o societate își revin foarte rapid în urma unor calamități naturale de proporții sau în urma unor conflicte militare distrugătoare, întrucât rămân valabile cunoștințele. Dacă acestea nu mai sunt utile, oricâte resurse financiare ar exista, economia se poate prăbuși, până când populația și forța de muncă acumulează masa critică de competențe și calificări necesare noilor structuri economice și instituționale dorite și născute.

Din investigațiile efectuate de cei doi autori, rezultă că între România și țările membre UE 25 se constată diferențe majore în ceea ce privește ocuparea din agricultură (31% și respectiv 4%) și din servicii (41% și, respectiv, 67%). În România, ponderea agriculturii în ocuparea totală este de aproape trei ori mai mare, iar cea din servicii este mai redusă cu 15 puncte procentuale.

Numărul întreprinderilor active din economia României a evoluat de la 130.000 în 1992 la 308.100 în anul 2000 și 394.540 în anul 2004. Dintre acestea, întreprinderile mici și mijlocii (IMM) au însumat 126.500, 306.100 și, respectiv, 392.500.

Mărimea medie a întreprinderilor a suferit transformări substanțiale, în special pentru companiile mari (al căror număr s-a redus de la 3.527, în anul 1992, la 2.578, în 1995, 1.991, în anul 2000, și 1.975, în anul 2004.

Numărul mediu de salariați pe o întreprindere mare s-a redus la 55% (de la 1.712 în anul 1992, la 946 persoane în 2004); în ceea ce privește IMM-urile, mărimea medie a acestora este oscilantă (6,6 salariați în 1992, 3,4 în 1995 sau 7,1 în anul 2000).

Datele de mai sus, colectate, prelucrate și interpretate, sunt rodul efortului analitic și sintetic depus de cei doi cercetători în elucidarea reală a situațiilor din economia românească reală.

Se produc și decizii ce instituționalizează anomaliile. Evoluțiile amintite pot avea un impact asupra calității muncii, a condițiilor de muncă și, respectiv, a preocupărilor pentru îmbunătățirea lor. Este într-un fel neeconomic să se organizeze servicii speciale de protecție și securitate a muncii într-o întreprindere care are numai șase-șapte salariați față de alta care are 9oo-1.000 de angajați.

În anul 2005, în grupa întreprinderilor cu 1-249 de salariați în România erau angajați 97% dintre lucrători, iar în întreprinderile mari, cu peste 250 de angajați, lucrau 3% din cei intervievați.

În UE 25, 15% din lucrători sunt angajați în firme de peste 250 de persoane, față de numai 3% în România.

Autorii sintetizează și alte aprecieri relevante.

Experiențele practice relevă că dimensiunea întreprinderii este importantă atât din perspectiva securității ocupării, cât și din cea a dezvoltării carierei.

În România, rata de dispariție a întreprinderilor mici și mijlocii este una oscilantă, iar integrarea europeană poate avea un anume impact în acest proces. În medie, dispar anual în România 30.000 de firme și se înființează alte 50-60.000 de noi companii.

Concurența pe viitoarea piață europeană extinsă poate genera noi provocări pentru securitatea locurilor de muncă din aceste întreprinderi încă relativ fragile.

În lucrare se arată că pentru 42% din întreprinderile active din România, care au în medie numai 4 salariați, oportunitățile de evoluție în carieră sunt mai puțin prezente. Cu atât mai puțin poate fi vorba de aceste oportunități pentru 14% din întreprinderi, care au un singur salariat și la care cariera depinde de viabilitatea propriei afaceri.

• Despre dezvoltarea competențelor

În lucrare se demonstrează că procesele de tranziție și restructurare economică și-au pus în România o puternică amprentă și asupra dimensiunii și numărului de companii, cu consecințe sensibile în structura sectorială și socio-profesională a forței de muncă.

Autorii precizează că, în interiorul fiecărui sector, ramură, subramură de activitate, precum și în cadrul companiilor, sarcinile concrete de muncă, conținutul muncii, cunoștințele, calificările și competențele, solicitate de noua orientare a agenților economici spre piață și de deschiderea economiei spre exterior, s-au transformat esențial.

Se ajunge la concluzia că, practic, s-au derulat ample înnoiri instituțional-juridice, care au solicitat noi valori și noi cunoștințe, pe care lucrătorii trebuiau să le accepte și la care, în mod necesar, trebuiau să se adapteze. Practic, nu a existat ocupație, meserie sau loc de muncă în care nevoia de cunoștințe noi, de învățare continuă, să nu fi fost implicată într-un fel sau altul, într-o măsură sau alta. Ar fi foarte dificil de redat, fie chiar și în sinteză, amploarea și conținutul transformărilor la care forța de muncă a trebuit să se adapteze.

Cei doi cercetători cred că schimbările în natura muncii au ridicat noi exigențe, atât pentru calificările care s-au menținut, cât și pentru cele noi, solicitate de cristalizarea unei piețe a muncii, tot mai adecvată economiei de piață. Pentru toate acestea, competențele strict profesionale au început să fie dublate, în mod necesar, de cele relaționale, de comunicare etc.

Se afirmă că descentralizarea și diminuarea dimensiunii companiilor au produs efecte nu numai în domeniul conținutului propriu-zis al managementului resurselor umane, dar și în autonomia economică, tehnică și socială a lucrătorilor; au apărut întreprinzătorii, inexistenți anterior, lucrătorii pe cont propriu și liber-profesioniștii etc.

În anul 2005, repartizarea pe nivele de instrucție a forței de muncă din România relevă că, în fapt, cei fără educație reprezintă 1%, mărime similară cu cea din UE 15 și UE 25; educația primară acoperă 6% din lucrătorii români, procent similar cu UE 15; 18% din lucrători au parcurs gimnaziul, 55% au absolvit cursul secundar (față de 41% în UE 15).

Potrivit datelor statistice oficiale, în intervalul 1991-2004, în România, au absolvit învățământul superior 892.600 persoane. În anul 2005, potrivit datelor AMIGO, numărul total al persoanelor ocupate cu studii superioare era de numai 1,15 milioane de persoane.

Economia de piață a produs modificări serioase în numărul și profilul absolvenților învățământului superior. În anul 2004, comparativ cu anul 1991, numărul total de absolvenți de învățământ superior a fost de peste 4,26 ori mai mare.

Autorii constată că au intervenit schimbări și în ceea ce privește numărul absolvenților învățământului profesional, vocațional și de ucenici. În anul 2004, numărul acestora a fost mai mic cu peste 30% față de anul 1991 și cu aproape 50% față de anul 1993.

Raportul dintre numărul absolvenților învățământului superior și cel ai învățământului profesional a evoluat de la 0,22:1 la 1,42:1 în anul 2004.

• Câteva concluzii privind condițiile de muncă și de viață în România și pe continentul european

Cei doi reputați experți arată că România se află de 18 ani într-o stare de tranziție politică, economică și socială.

Durata acesteia a fost influențată atât de ambiguitățile politice interne, cât și de persistența unor incertitudini privind aderarea țării la Uniunea Europeană; practic, până în 1995-1996, România a oscilat între tranziția șoc și cea graduală, concepte din a căror confruntare au rezultat însemnate costuri economice și sociale, care au influențat negativ condițiile interne de muncă și de viață.

Autorii concluzionează că, din punct de vedere formal și chiar practic, după demararea, în anul 2000, a negocierilor de aderare și după finalizarea acestora, în decembrie 2004,

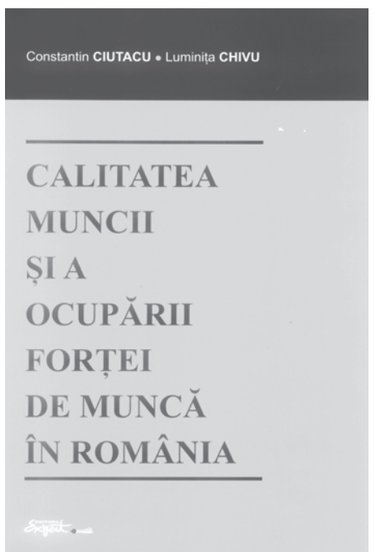

România a progresat enorm atât în ceea ce privește transpunerea aquis-ului comunitar, în îndeplinirea criteriilor politice și economice solicitate de Comisia Europeană, cât și în schimbarea sensului de evoluție a unor parametri ai calității muncii și vieții cetățenilor.

În prezent, potrivit celor doi autori, cadrul legal referitor la ocupare, securitatea ocupării, dezvoltarea competențelor și a carierei, amenajarea condițiilor de muncă și formarea salariaților, reconcilierea vieții de muncă și a celei din afara muncii este, în cea mai mare parte, armonizat cu reglementările și instituțiile comunitare.

Învățământul și formarea profesională se aliniază calitativ și cantitativ la valorile europene și la realitățile noii economii românești. Se fac, de asemenea, eforturi și progrese în direcția unui trend pozitiv al veniturilor din muncă, dar și a celor destinate protecției și securității sociale.

În sinteză, perioada de tranziție a însemnat pentru România următoarele evoluții în sfera calității muncii și vieții:

· populația totală s-a diminuat cu circa 1,5 milioane de locuitori;

· ocuparea a scăzut cu 2,7 milioane de persoane;

· numărul mediu de salariați este mai mic cu 3,7 milioane de persoane;

· numărul pensionarilor a crescut cu peste 3 milioane de persoane.

Lucrarea scrisă de prof. univ. dr. Constantin Ciutacu și prof. univ. dr. Luminița Chivu relevă, prin concluziile sale, nevoi de acțiuni concrete, coerente și conjugate, pentru ameliorarea practică a dimensiunii și ratei ocupării, a calității condițiilor de muncă și viață.

Împlinirea acestor exigențe și eliminarea unor asimetrii rămân dependente în primul rând de eforturile interne din România, dar și de sprijinul partenerilor din UE.

Orice guvern ar trebui să aibă pe masă acest excepțional studiu de referință din teoria și practica economică românească.

Învățămintele, concluziile, ideile și aliniamentele practice sugerate folosesc elaboratorilor de strategii, decidenților din economie, tehnocraților și, deopotrivă, politicienilor.

Nu în ultimul rând, studenții, masteranzii, doctoranzii Universității *Spiru Haret* pot fi fericiți, intrând în posesia unui astfel de reper bibliografic de excepțională valoare.

Stimați cititori,

Dorim să fiți partenerii noștri în elaborarea publicației *Opinia națională*. De aceea vă adresăm invitația de a ne transmite opinii, informații, idei de larg interes național, pe care să le publicăm în edițiile viitoare.

Așteptăm cu interes și propuneri privind conținutul publicației.

Dragi studenți!

Aveți întrebări la care doriți să primiți lămuriri de la cadrele didactice? Vă rugăm să le transmiteți *Opiniei naționale*! Tot aici veți găsi și răspunsurile.

Transmiteți corespondența dumneavoastră la adresele de e-mail:

opinia@spiruharet.ro; on@spiruharet.ro
opinianationala@yahoo.com

Programul Televiziunii *România de Mâine*

TVRM Educațional

LUNI
19 ianuarie 2009

06:00 **Promo USH**
06:10 **Film documentar** (r)
06:40 **Cafè concert** (r)
07:10 **Un răspuns pentru fiecare.** Emisiune de Simona Şerban
07:30 **Deutsche Welle** (r)
07:50 *Promo*
08:00 **Unde ne sunt absolvenții** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Spațiul, ultima frontieră
14:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Constantin Dumitrache la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Întâlnire cu folclorul.** Emisiune de Theodora Popescu
15:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 Promo
19:30 **Haretiștii.** Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Apel telefonic.** Emisiune de George Nicolau
21:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
21:30 **Dialog, știință, religie.** Emisiune de Carmen Fulger
22:00 **Film documentar:** Body&Soul (ep. 22)
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 44)
23:15 **Comentariul zilei.** Emisiune de George Marinescu
00:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
04:00 **Apel telefonic** (r)
05:00 **În căutarea folk-ului pierdut** (r)

MARȚI
20 ianuarie 2009

06:00 *Promo USH*
06:10 **Din instituțiile statului** (r)
06:40 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Haretiștii** *(r)*
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Invitatul de la ora 13.** Emisiune de Sorin Lupaşcu
14:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Florin Tudose la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Din sălile de concerte**. Emisiune de Mihai Darie
15:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 Promo
19:30 **Ani de liceu.** Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
20:30 **Film documentar:** Body&Soul (ep. 23)
21:00 **Academica – Istoria care doare.** Emisiune de Mircea Dogaru
22:00 **Popasuri de suflet.** Emisiune de Violeta Screciu
22:30 **Film serial**: Destine furate – Filipine (ep. 45)
23:15 **Comentariul zilei.** Emisiune de George Marinescu
00:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*.** Consultații pentru sesiunea de examene (r)
04:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Dorin Sarafoleanu la dispoziția dvs (r)
05:00 **Arta de a trăi** (r)

MIERCURI
21 ianuarie 2009

06:00 *Promo USH*
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Din sălile de concert** (r)
07:10 Promo
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Ani de liceu** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Spațiul, ultima frontieră
14:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Alexandru Oproiu la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Cafè concert**. Emisiune de Sorin Petre
15:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 Promo
19:30 **Performeri în arenă.** Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Academica – Economia, pentru cine?** Emisiune de Ilie Şerbănescu
21:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
21:30 **Părinți și copii.** Emisiune de Dan Mironescu
22:30 **Film serial:** Destine furate – Filipine (ep. 46)
23:15 **Comentariul zilei**. Emisiune de George Marinescu
00:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*.** Consultații pentru sesiunea de examene (r)
04:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Florin Tudose la dispoziția dvs (r)
05:00 **Agricultura și alimentația** (r)

JOI
22 ianuarie 2009

06:00 **Promo USH**
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Din sălile de concert** (r)
07:10 Promo
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Performeri în arenă** (r)
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 Promo
09:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Spațiul, ultima frontieră
14:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Andrei Firică la dispoziția dvs.
14:58 *Promo*
15:00 **Cafè concert**. Emisiune de Sorin Petre
15:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 Promo
19:30 **Top sport.** Emisiune de Cristina Matei
20:00 **Profil spiritual.** Emisiune de Valeriu Râpeanu
21:00 **Academica – Cărți și probleme**. Emisiune de Mihai Ungheanu
22:00 **Jurnale în stil Caragiale**. Emisiune de Viorel Popescu
22:30 **Film serial**: Destine furate – Filipine (ep. 47)
23:15 **Comentariul zilei.** Emisiune de George Marinescu
00:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*.** Consultații pentru sesiunea de examene (r)
04:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Alexandru Oproiu la dispoziția dvs (r)
05:00 **Miorița** (r)
05:30 **Cronica scepticului** (r)

VINERI
23 ianuarie 2009

06:00 *Promo USH*
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:40 **Întâlnire cu folclorul** (r)
07:10 *Promo*
07:15 **Comentariul zilei** (r)
08:00 **Top sport (r)**
08:30 **Preluare TVRM Cultural**
09:20 *Promo*
09:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:20 *Promo*
11:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
13:20 *Promo*
13:30 **Film documentar:** Spațiul, ultima frontieră
14:00 **Gazonul fierbinte.** Emisiune de Mugur Popovici
14:58 *Promo*
15:00 **Din sălile de concerte**. Emisiune de Mihai Darie
15:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
17:20 *Promo*
17:30 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
19:20 Promo
19:30 **Unde ne sunt absolvenții Universității *Spiru Haret*.** Emisiune de Mugur Popovici
20:00 **Apel telefonic.** Emisiune de George Nicolau
21:00 **Casă dulce românească.** Emisiune de Cătălin Maximiuc
22:00 **Istorie și istorii**. Emisiune de Mircea Dogaru
23:30 **Comentariul zilei.** Emisiune de George Marinescu
00:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*.** Consultații pentru sesiunea de examene (r)
04:00 **TVRM-*edicina*.** Prof. univ. dr. Andrei Firică la dispoziția dvs (r)
05:00 **Profil spiritual** (r)

SÂMBĂTĂ
24 ianuarie 2009

06:00 **Promo USH**
06:10 **Jurnale în stil Caragiale** (r)
06:30 **Casă dulce românească** (r)
07:30 **Popasuri de suflet** (r)
08:00 **Stele de mâine.** Emisiune de Dumitru Cucu
09:00 **Exclusiv pentru premianți.** Emisiune de Carmen Fulger
10:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
11:50 *Promo*
12:00 **Agricultura și alimentația**. Emisiune de Gheorghe Predilă
12:57 *Promo*
13:00 **Academica – Știință.** Emisiune de Alexandru Mironov
14:00 **Universul cuvintelor.** Emisiune de Alina Ardelean
14:30 **Adevăratele stele.** Emisiune de Sorin Lupaşcu
15:58 *Promo*
16:00 **Clubul diplomaților.** Emisiune de Mihaela Mihailide
16:30 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu
17:00 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi.**
18:30 **Arta de a trăi.** Emisiune de Mihaela Coveşanu
19:30 **Am venit cu drag la voi.** Emisiune de Georgel Nucă
21:30 **Teatrul în fotoliul de acasă.** Emisiune de Viorel Popescu
22:30 **Film artistic românesc**: Mitică Popescu (1984). „Meşteşugar echilibrat, regizorul Manole Marcus ştie să răspundă, în filmele sale – barometre sensibile la jocul deschiderilor politice – apreciate în epocă ca modele estetico-profesionale, cu promptitudine, dar şi cu o anumită decență, mizând pe capacitatea sa de a nara coerent şi pe prestația unor actori de marcă." În rolurile principale: Julieta Szonyi, Tudorel Filimon, Remus Mărgineanu. Regia Manole Marcus
00:00 **Adevăratele stele** (r)
01:30 **Teatrul în fotoliul de acasă** (r)
02:30 **Academica – Știință** (r)
03:30 **Am venit cu drag la voi** (r)
05:30 **Clubul diplomaților** (r)

DUMINICĂ
25 ianuarie 2009

06:00 *Promo USH*
06:10 **Cinepanorama** *(r)*
06:30 **Universul cuvintelor** (r)
07:00 **Deutsche Welle.** Emisiune de Diana Popescu
07:30 **Deschide cartea !** Emisiune de Alexandru Mironov
08:00 **Lumină în suflet.** Emisiune de Sorin Bejan
09:00 **Grădinița fermecată.** Emisiune de Carmen Fulger
10:00 **Teleamfiteatrul Universității *Spiru Haret*. Consultații pentru sesiunea de examene**
Emisiune realizată în cadrul Departamentului Învățământ
12:00 **Cum vă place?** Emisiune de Violeta Screciu
13:00 **Cronica scepticului**. Emisiune de Cristian Român
13:30 **Miorița – antologie de folclor tradițional.** Emisiune de Ioan Filip
14:00 **Academica – Ateneul artelor.** Emisiune de Mircea Micu
15:00 **Toată lumea pe gazon.** Emisiune de Viorel Popescu
16:00 **În căutarea folk-ului pierdut.** Emisiune de Maria Gheorghiu
17:00 **Din instituțiile statului**. Emisiune de George Nicolau
17:30 **Dor de-acasă. Emisiune de divertisment.** Realizator Puiu Stoicescu
19:30 **Sub semnul muzelor.** Emisiune de Vasi Cărăbuț
20:30 **Societatea Națională *Spiru Haret***. Emisiune de Ciprian Vasilescu
21:00 **Contrapunct.** Emisiune de George Marinescu
22:00 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
22:30 **Film artistic:** Utopia (SUA, 1951). În timp ce se îndrepta spre o insulă pe care tocmai au moștenit-o, băieții naufragiază pe un atoll și sunt lăsați acolo. În rolurile principale: Oliver Hardy, Stan Laurel. Regia Leo Joannon
00:00 **Dor de-acasă** (r)
02:00 **Cum vă place!** (r)
03:00 **Contrapunct** (r)
04:00 **Sub semnul muzelor** (r)
05:00 **Toată lumea pe gazon** (r)

TVRM Cultural

LUNI
19 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Deutsche Welle** (r)
07:00 **Muzică populară** (r)
07:30 **Forum *Spiru Haret*** (r)
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Aplauze pentru haretiști** (r)
09:00 **Clubul liceenilor** (r)
10:00 **Știință și spiritualitate** (r)
11:00 **Am venit cu drag la voi** (r)
13:00 **Academica: cărți și probleme** (r)
14:00 **Ecumenica** (r)
15:00 **Arta documentarului**
16:00 **Miorița**
16:30 **Mapamond cultural**
17:00 **Amfitrion Corina**
18:00 **Serial cultural de seară**
19:00 **Scena ca istorie**
20:00 **Comorile orașului**
20:30 **Muzică populară**
21:00 **Cultura unei generații**
22:00 **Muzica anilor**
22:27 **Poeți și poeme**
22:30 **Film artistic românesc**
23:50 *Promo*

MARȚI
20 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural**
07:00 **Muzică populară** (r)
07:30 **Capcana timpului**
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Serial cultural de seară** (r)
09:30 **Miorița** (r)
10:00 **Amfitrion Corina**
11:00 **Cultura unei generații**
12:30 **Gândești, deci există** (r)
13:00 **Invitatul de la ora 13 - direct**
14:00 **Recital muzical**
14:30 **Lecturi din Caragiale**
15:00 **Arta documentarului**
16:00 **Miorița**
16:30 **Mapamond cultural**
17:00 **Gândești, deci există**
17:30 **România creștină** (r)
18:00 **Serial cultural de seară**
19:00 **Cultura sănătății**
20:00 **Nimic fără lege**
20:30 **Muzică populară**
21:00 **Ferestrele memoriei**
22:00 **Muzică clasică**
22:27 **Poeți și poeme**
22:31 **Film artistic străin** (r)
23:30 *Promo*

MIERCURI
21 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural**
07:00 **Muzică populară** (r)
07:30 **Muzică clasică** (r)
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Serial cultural de seară** (r)
09:30 **Miorița**
10:00 **Academica – ateneul artelor** (r)
11:00 **Filmul și istoria** (r)
11:30 **Aplauze pentru haretești** (r)
12:00 **În căutarea folkului pierdut** (r)
13:00 **Adevăratele stele**
14:30 **Comorile orașului** (r)
14:30 **Lecturi din Caragiale**
15:00 **Arta documentarului**
16:00 **Miorița**
16:30 **Mapamond cultural**
17:00 **Amfitrion Corina**
18:00 **Serial cultural de seară**
19:00 **Profil spiritual**
20:00 **Un actor și rolurile sale**
20:30 **Muzică populară**
21:00 **Echipele „Gusti"**
22:00 **Virtuți și vicii**
22:27 **Poeți și poeme**
22:35 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi**

JOI
22 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural**
07:00 **Muzică populară** (r)
07:30 **Vorbiți, scrieți românește** (r)
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Serial cultural de seară**
09:30 **Miorița**
10:00 **Amfitrion Corina** (r)
11:00 **Profil spiritual** (r)
12:00 **Cafè concert**
12:30 **Echipele „Gusti"**
13:30 **Deutsche Welle**
14:00 **Parodi press** (r)
14.30 **Sisteme de valori în criză** (r)
16:00 **Miorița**
16:30 **Mapamond cultural**
17:00 **La hanul morăriței**
18:00 **Serial cultural de seară**
19:00 **Casă dulce românească**
20:00 **Românul, cetățean european**
20.30 **Muzică populară**
21:00 **Istorie și istorii**
22:28 **Poeți și poeme**
23:00 **România creștină**

VINERI
23 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Mapamond cultural**
07:00 **Muzică populară** (r)
07:30 **Cafeneaua literară** (r)
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Serial cultural de seară** (r)
09:30 **Miorița** (r)
10:00 **Ilinca Dumitrescu și invitații săi** (r)
11:30 **Casa noastră**
12:00 **Exclusiv pentru premianți** (r)
13:00 **Ferestrele memoriei** (r)
14:00 **Teleenciclopedia valorilor românești**
15:00 **Teatru** (r)
16:00 **Casă dulce românească** (r)
17:00 **Scena ca istorie**
18:00 **Ghici cine vine la Silvia**
19:00 **Oameni care au fost, oameni care sunt**
20:00 **Universul cuvintelor**
20:30 **Muzică populară**
21:00 **Ateneul artelor**
22:00 **Muzică clasică**
22:28 **Poeți și poeme**
22:30 **Filmul și istoria**
23:00 **Aplauze pentru haretiști**
23:00 **Aplauze pentru haretiști**
23:30 *Promo*

SÂMBĂTĂ
24 ianuarie 2009

06:00 *Promo*
06:30 **Cafè concert**
07:00 **Deutsche Welle**
07:30 **Muzică clasică** (r)
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Lecturi din Caragiale**
09,00 **Opera comică pentru copii**
10:00 **Universul cuvintelor**
10:30 **Aplauze pentru haretiști**

11:00 **La hanul morăriței**
12:00 **Teatru**
13:00 **Invitatul de la ora** (r)
14:00 **Nimic fără lege** (r)
14,30 **Casa noastră**
15:00 **Istorie și istorii**
16:30 **Cafeneaua literară**
16:30 **Mapamond cultural**
17:00 **Exclusiv pentru premianți**
18:00 **Cultura corpului**
19:00 **Cu lăutarii după mine**
20:00 **Clubul liceenilor**
20:30 **Muzică populară**
21:00 **Film artistic românesc**
22:28 **Poeți și poeme**
22:30 **Academica – Cărți și probleme**

DUMINICĂ
25 ianuarie 2009

06:00 **Cu lăutarii după mine** (r)
07:00 **Știință și spiritualitate**
08:00 **Stele de mâine**
08:25 **Poeți și poeme**
08:30 **Ecumenica**
08:30 **Recital muzical**
09:00 **Ecumenica**
10:00 **Vorbiți, scrieți românește**
10:30 **Un actor și rolurile sale**
11:00 **Cafè concert**
11:30 **Românul, cetățean european** (r)
12:00 **Ghici cine vine la Silvia**
13:00 **Virtuți și vicii**
13:30 **Adevăratele stele**
15:00 **Societatea Națională *Spiru Haret***
15:30 **Sisteme de valori în criză**
17:00 **În căutarea folkului pierdut**
18:00 **Teleenciclopedia valorilor**
19:00 **Am venit cu drag la voi**
21:00 **Film artistic străin**
22:28 **Poeți și poeme**
22:30 **Capcana timpului**
23:00 **Cafè concert**
23:30 *Promo*

Opinia națională

REVISTA *OPINIA NAȚIONALĂ* ESTE EDITATĂ DE FUNDAȚIA *ROMÂNIA DE MÂINE*, UNIVERSITATEA *SPIRU HARET*

Solicitări de abonamente, cu plata prin mandat poştal sau dispoziție de plată, se pot adresa redacției: Bulevardul Timişoara nr. 58, Sectorul 6, Bucureşti. Serviciul difuzare funcționează în Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, Bucureşti. Telefon 316.97.88/int.108.
ISSN 1221-4019 şi ISSN 1841-4265 (Opinia națională ONLINE)

Machetarea computerizată și tiparul executate de LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA FUNDAȚIEI *ROMÂNIA DE MÂINE*

Telefon: 444.20.85
Fax: 444.20.91
E-mail: tehno@spiruharet.ro

(Urmare din pag 1)

Alexandru Ioan Cuza așa cum l-a văzut Mihai Eminescu

Să ne gândim că articolele sale apăreau în ziarul conservator „Timpul”, că Eminescu a fost din toate punctele de vedere un apropiat al lui Titu Maiorescu, teoria „formelor fără fond” fiind prezentă și în modul în care ziaristul aprecia evoluția societății românești contemporane, inclusiv în paginile în care se vorbește despre Alexandru Ioan Cuza. Dar, ceea ce scrie despre Domnul Unirii și despre faptele sale este străbătut de o patetică recunoaștere a meritelor acestuia, conferindu-i un loc cardinal în istoria României: „Astăzi patrusprezece ani era mare mișcare în București și în țară. O conspirație se urzise în contra lui Vodă-Cuza, care n-ar fi izbutit nici când dacă o seamă de naturi criminale, care, spre rușinea țării și a oștirii, făceau parte din puterea armată, n-ar fi ridicat cu lașitate mâna lor nelegiuită contra Domnului Țării. Mișcarea care purta în fruntea-i stigmatul trădării de Domn, a unuia dintre domnii cei mai patriotici din câți au fost vreodată în țările Dunării române, cată să aibă în caracterul ei întreg sămânța unor rele și mai mari”. Eminescu definește aici una din constantele perspectivei sale asupra detronării lui Alexandru Ioan Cuza – actul de la 11 februarie 1866 –, pe care, în mod consecvent, îl privește ca pe un act de trădare. Evocarea lui îi smulge accente de mânie, niciodată stăvilită. Ori de câteori se oprește acestui moment sau vorbește despre unii din cei ce au participat la detronarea Domnitorului român, disprețul nu mai poate să fie zăgăzuit, iar pamfletarul află termenii cei mai duri. Spunea, în replica dată unui discurs al lui Vasile Boerescu, că „actul de la 11 februarie”, „participarea gardei palatului la răsturnarea Domnului e o infamie și o lașitate.

Vor trece veacuri și nu va exista român căruia să nu-i crape obrazul de rușine de câte ori va răsfoi istoria neamului său la pagina lui 11 februarie și stigmatizarea acelei negre felonii va răsări pururea în memoria generațiilor, precum în orice an răsare iarba lângă mormântul vândutului Domn. Cu un cuvânt, crima de la 2 mai a fost un act de curaj, cea de la 11 februarie un act de lașitate”.

Viziunea lui Eminescu asupra lui Cuza Vodă este una lucidă, exprimată fără echivoc, așa cum a procedat întotdeauna când a rostit opiniile sale asupra istoriei apropiate sau îndepărtate.

„Dar să lăsăm procesul lui 2 mai, pe care d. Boerescu-l va pierde împreună cu toți contemporanii, căci, dacă nu tăgăduim greșealele lui Vodă Cuza, cea mai constantă greșeală a lui era pripa, răsărită din sila de temporizare, pe de altă parte, orbi am fi și răi români dacă am tăgădui meritele lui. Am înțelege chiar ca să-i arunce mănușa oamenii nepărtinitori; am înțelege-o să i-o arunce viitorul. Trecutul n-are acest drept, căci nu e unul din contemporanii săi care să fie vrednic de una ca aceasta”.

Pentru Mihai Eminescu, Alexandru Ion Cuza este un model de demnitate de Domn care n-a tranzacționat principiile domniei sale nici în afară, nici înăuntru, care n-a plătit străinătății contrapartide umilitoare, și nu s-a plecat înaintea marilor puteri. Necontenit, Domnul unirii este văzut în succesiunea istoriei contemporane și comparat cu cei ce i-au urmat. „Aceștia n-ar fi fost capabili să rezolve nici una din problemele pe care le-a rezolvit Cuza. Le-a rezolvite drept, ca Alexandru nodul gordian, dar a curățit atmosfera de toate sofismele de temporizare și n-a cumpărat nici-o reformă dinăuntru cu concesiuni în afară. Trebuia un spirit franc și în mare grad capabil de adevăr”.

Mihai Eminescu a avut o privire coerentă asupra personalității lui Alexandru Ioan Cuza. Portretul pe care îl reconstituim nu reprezintă o însumare de elogii de circumstanță sau de laude aniversare. Ca de

obicei, Eminescu avea o gândire perfect structurată, din punct de vedere istoric. De aceea, el insistă atât asupra reformelor interne care au fost realizate unele tăind, cum spunea el, nodul gordian, apelând, precum s-a întâmplat la 2 mai, la o lovitură de stat, dar una benefică pentru progresul României. Iar cât privește suveranitatea României, Eminescu insistă asupra *modelului Alexandru Ioan Cuza:* dreptul nostru de a hotărî singuri ceea ce vrem să facem. Secularizarea averilor mânăstirești este mereu invocată în contrast cu o „simplă afacere comercială, în privința căreia e un adânc mister cum ea a degenerat într-o chestiune internațională, unele puteri se înțeleseseră între ele ca să exercite o presiune asupra și în contra statului român (se referea, bineînțeles, la afacerea Strousberg n.n.) Ce deosebire extremă între aceasta și secularizarea mânăstirilor închinate – afacere de valori imobile de câteva miliarde – care, deși întâmpinase împotriviri puternice din partea unora dintre puterile subscriitoare ale Tratatului de la Paris, totuși autonomia noastră a știut atunci a se face respectată – prin Cuza Vodă și [C.] Negri – pentru ca să putem învinge acele greutăți.

„Dar dacă bilanțul situației esterioare a statului e atât de nefavorabil epocei de la 1866 încoace, cât de nefavorabil trebuie să fie bilanțul afacerilor dinlăuntru?”

Întrebare retorică, deoarece Eminescu a demonstrat de câteva ori credința sa. În rândurile de mai sus vom observa că numele lui Alexandru Ioan Cuza și C. Negri apar împreună. Nu este singura dată. În necrologul din 1 octombrie 1876, îl numește pe Constantin Negri „unul din cei mai nobili bărbați ai românilor”. Pentru Eminescu, Negri „reprezenta nu numai cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat, dar și o capacitate intelectuală extraordinară, căreia-i datorim, în bună parte, toate actele mari săvârșite în istoria modernă a românilor”. Relevă faptul că a refuzat Coroana Domnească și că „el, ca reprezentant al României la Constantinopoli, a făcut să se recunoască alegerea îndoită a lui Alexandru Ioan; a pregătit secularizarea averilor mânăstirești și a înlăturat greutățile ce se ivise în urma acestui act”.

Vorbeam la început de faptul că optica maioresciană este prezentă în tot ceea ce scrie Eminescu despre evoluția societății românești. De aceea, când amintește că „la anul 1864, sub Cuza Vodă și sub domnia statului s-au înființat două școli de muzică și de declamație, una în București, cealaltă în Iași” face următoarea remarcă: „Domnia lui Cuza Vodă e istoricește cea mai însemnată de la fanarioți încoace, atât în bine, cât și în rău. Se poate spune că toate creațiunile acestei Domnii au acest îndoit caracter: sub inpulsiunea îngrămădirilor trebuințelor moderne, românii au pierdut pentru multă vreme dreapta măsură a lucrurilor: instituții, legi, limbă, c-un cuvânt toate formele vieții publice aveau un aer pripit și netemeinic. Numele înlocuia aproape pretutindeni fondul, haina magistratului francez avea să reprezinte în România capacitatea juridică, titlul profesorului din Franța, câștigat aicea cu multă înlesnire, ținea locul învățăturii lui”.

Deși vom recunoaște în frazele eminesciene nu numai substanța, ci și formulările lui Titu Maiorescu, autorul articolului din 1877 face câteva descrieri ce trebuiesc reținute și care ne duc cu gândul la viziunea sa din „Epigonii” privitoare la generația – cum o numește acum – sceptică și pesimistă: „Pe cât domnea însă într-o parte a generației trecute o suficiență nemaipomenită, tot pe alta cealaltă parte a inteligenței naționale se împluse de neîncredere față cu toate creațiunile lui Cuza Vodă, față chiar cu acelea a căror necesitate s-ar putea discuta până la un punct oarecare, al căror caracter îndoielnic era poate cauzat mai mult prin relele baze ce li se pusese decât prin sine înșile”.

Nimic festiv, niciun cuvânt care să reprezinte un omagiu de circumstanță, ci o perspectivă caracterizată, ca de altfel tot ce a scris Eminescu, printr-o cunoaștere adâncă a istoriei, asupra căreia se pronunța cu franchețe, fără să țină seama de conjunctură și de interesele de moment ale unei grupări sau alteia. Ca de obicei, scrisul său se ridica deasupra disputelor partizane și rostea adevăruri esențiale.

Ceea ce spune Eminescu despre Alexandru Ioan Cuza reprezintă adevăruri esențiale.

* * *

Prietenul său, I.L. Caragiale, nu va rămâne insensibil, așa cum am văzut, față de amintirea lui Alexandru Ioan Cuza. Și el, ca și Eminescu, va fi unul din nemiloșii critici ai actului de la 11 februarie. Bineînțeles, proiectând-o în zonele comicului, așa cum vom vedea într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre.

Cărți din Biblioteca Universității Spiru Haret

„IZVOADE”

Paul CELIANI

Pregătită pentru tipar în ultimele luni ale anului 1957, dactilograma volumului **Isvoade** cuprinde o selecție de paisprezece discursuri, conferințe, eseuri și comunicări, scrise de Lucian Blaga în perioada 1935-1957 și publicate în Monitorul Oficial ori în presa vremii. Prima ediție a **Isvoadelor** a apărut în anul 1971, sub îngrijirea fiicei acestuia, Dorli Blaga, dar numai opt titluri din proiectul inițial obținuseră viza „de trecere”.

Exceptând cele două discursuri care „deschid” volumul, scrierile sunt tipărite în ordinea cronologică în care au fost publicate: Elogiul satului românesc - Discursul de recepție în Academia Română, Gândirismul: *Răspuns la Discursul de recepție în Academia Română al lui Nichifor Crainic, O problemă dificilă și delicată: rasa, Despre plenitudinea istorică, Despre viitorul filosofiei românești, Critica literară și filosofia, Nicolae Titulescu, Andrei Șaguna, R.M. Rilke* etc. Pentru o ilustrare convingătoare despre talentul excepțional de publicist al filosofului Lucian Blaga, iată un fragamet incitant despre întâlnirea acestuia cu Mahatma Gandhi, în timp ce se afla ca atașat cultural la Berna.

Mahatma Gandhi, cum l-am cunoscut

„Descinzând în gara Lausanne (Elveția), am pornit într-o doară în căutarea sălii de cinematograf spre care mă îndruma invitația. (…) Erau mulți sosiți și de pe la Geneva. O forfotă și-o mișcare de chipuri expresive, chinuite. Fețe intolerante de sectari, figuri înalte de englezoaice cam trecute, măști profesional diformate de intelectuali, profesori, scriitori, gazetari. (…) Așteptarea se prelungea mai mult decât se cuvenea și mai mult decât se hotărâse prin ora indicată pe cartonul invitației. Sala

era de mult arhiplină de zumzet și de curiozitate. Și așteptam. De după niște perdele grele, din fundalul scenei, apar în cele din urmă niște inși, unii în costumul lor de acasă, alții în haină europeană, și ocupă numai câteva scaune din jurul mesei, voind parcă prin aceasta să pună o sacră distanță între profet și ei. Și iar așteptam. Iată, în sfârșit, că intră omulețul care poartă numele de Marele Spirit, Mahatma Gandhi. Se dă după aceleași draperii, din dosul scenei, vine destul de grăbit spre masă. Îmbrăcat ca într-o togă de lână albă, cu picioarele goale până la genunchi și în sandale. Părea puțin cam zgribulit de frig. Și tocmai în momentul când credeam că o să-și ocupe locul de pe scaunul din mijloc, el urcă, spre surpriza tuturor, pe scaun și de aici în picioare pe masă, pentru ca să se așeze apoi în poziție Buddha în mijlocul mesei. Acest fel de a se prezenta s-a produs atât de repede, cu gesturi atât de naturale sau, mai bine spus, atât de fără gesturi inutile, încât în sală s-a stârnit, nu ilaritate, cum ar fi fost de așteptat după intensitatea surprizei, ci o tăcere totală, însoțită poate de un zâmbet blând și colectiv. Grația firească cu care ascetul făcuse neașteptatul examen de a se urca și de a se așeza pe masă în fața unor europeni neobișnuiți cu asemenea spectacole a învins și s-a impus tăcerii religioase a publicului. Gandhi a început apoi să vorbească într-un chip care uimea prin simplitate, în primul rând, printr-o simplitate necăutată, proprie spiritelor care nu mai văd decât esențele ultime. Nici un gest de orator, nici o modulație retorică în glas, nimic căutat pentru a epata, nimic din toată gama aceea insuportabilă de atitudini a vorbitorului. Gandhi vorbea englezește în fraze reduse la subiect și predicat. Nu pronunța decât câte o singură propoziție, rar, neostentativ. Un francez traducea, stând în picioare lângă masă, fiecare propoziție, și Gandhi în ritm monoton continua. Capul acesta, uluitor de urât în fotografii, avea ceva transfigurat în realitate, încât nu mai părea urât, deși nu mai avea decât vreo câțiva dinți în gură. În acest om, totul era redus la esențial, chiar și înfățișarea; chiar și numărul dinților – cei inutili îi căzuseră. Gandhi dă impresia puternică a unui om care se găsește într-o permanentă concentrare lăuntrică, dar pentru care concentrarea nu mai este efort, ci o stare organică. Figura lui însoțită de mișcări strict necesare ca să nu pară rigidă. Nici un gest nervos sau de prisos. Nici un cuvânt prea mult. Totul e stăpânit fără a părea artificial. Gandhi vorbea la fel cum ar fi putut să și tacă. În fond, interesa numai foarte puțin ceea ce el spunea, căci nu spunea decât lucruri pe care cei mai mulți le știam. Că a găsit în Europa stări îngrijorătoare, că faptele aici sunt în dezacord cu cugetul și alte lucruri asemenea. Dar chipul cum rostea ceea ce ținea să ne spună era totul. Era un mod total despoiat și de cele din urmă accente ce ar fi amintit tonul declamator. Aveam astfel în fața mea întâia oară în viață primatul existenței spirituale față de cuvânt. Aveam în față nuditatea supremă a spiritului suprem. (…) Probabil că Iisus din Nazaret avea același ton pe Dealul Crinilor când vorbea despre Împărăția lui Dumnezeu. Într-un târziu, Gandhi ne-a amintit că trebuie să se retragă, să-și facă rugăciunea.”

Proiecte transfrontaliere pentru păstrarea și conservarea patrimoniului cultural

În plină criză financiară există oameni care atunci când își propun să contribuie la conservarea, la păstrarea întru eternitate a patrimoniului cultural românesc găsesc și sursele de finanțare. Într-o asemenea ipostază fericită se află și proiectul intitulat „Păstrarea și valorificarea patrimoniului cultural mobil din Bucovina”, care va beneficia de o finanțare realizată prin Programul Uniunii Europene PHARE. De fapt, acest proiect este circumscris Programului de Vecinătate România-Ucraina și își propune să apropie instituții de cultură – muzee aflate de o parte și de alta a graniței – Complexul Muzeal Bucovina – Suceava și Muzeul Regional Cernăuți și să întărească relațiile interumane prin organizarea de cursuri de informare și instruire profesională în domeniul conservării și restaurării patrimoniului cultural comun.

Obiectivul general îl reprezintă dezvoltarea cooperării transfrontaliere, în vederea relevării moștenirii culturale socio-culturale, prin crearea și consolidarea unor legături puternice și de durată între instituțiile de cultură de profil muzeistic, aflate de o parte și de alta a graniței. În cadrul proiectului se vor desfășura cursuri de informare și instruire teoretică și practică ce urmăresc realizarea unui transfer de experiență și know-how, în domeniul conservării și restaurării între participanții la cursuri și specialiștii Complexului Muzeal Bucovina. Programul va contribui la dezvoltarea cooperării transfrontaliere, în vederea relevării moștenirii culturale comune, încurajându-se contactele între oameni, respectiv schimbul de experiență pentru specialiști din același domeniu, indiferent de nivelul lor de pregătire profesională. Se vor prezenta și discuta ultimele noutăți din domeniul păstrării și restaurării bunurilor muzeale mobile și se vor organiza ateliere de lucru în cadrul laboratorului de conservare și restaurare, cu scopul de a se aprofunda cunoștințe, informații și metode din domeniu și de a se consolida relații interumane.

Un alt obiectiv, care va fi realizat prin acest proiect, este cel de a conserva și restaura bunurile culturale aflate în patrimoniul celor două părți implicate în program. Patrimoniul vizat reprezintă o sursă importantă de dezvoltare la nivel local și regional, în ambele regiuni existând resurse culturale reprezentative – monumente, situri arheologice, lăcașe de cult, instituții culturale deținătoare de obiecte de patrimoniu imobil –, care prin conservarea și valorificarea lor, permit obținerea de beneficii economice pentru comunitate.

În acest context, se desfășoară cursuri de informare și instruire teoretică și practică, cursuri care urmăresc realizarea unui transfer de experiență și know-how în domeniul conservării și restaurării între participanții la cursuri (opt angajați ai Muzeului Regional Cernăuți) și specialiștii Complexului Muzeal Bucovina. Cei opt participanți din partea ucraineană implicată în proiect (angajați ai Muzeului Regional Cernăuți) au fost selectați în funcție de studii, vechime în muncă, postul deținut, calitățile, cunoștințele, deprinderile, aptitudinile și specificul compartimentelor în care lucrează. Pregătirea personalului se realizează printr-un program de comunicare informativă, implicând două secțiuni de pregătire, respectiv una de factură teoretică, urmată de o perioadă de practică în laborator. Programul de informare și instruire va pune accentul pe familiarizarea participanților cu principiile și elementele de bază ale conservării și restaurării, urmărindu-se, de asemenea, formarea principalelor deprinderi practice necesare în domeniul conservării și restaurării. În cadrul cursurilor teoretice, participanții vor urma o pregătire aprofundată, nuanțată în funcție de materiale, tehnici și tehnologii de restaurare, în conformitate cu nevoile cu care se confruntă partenerul ucrainean. Practica de specialitate în laborator va cuprinde: studiul materialelor folosite ca suport pentru bunurile culturale și tehnici și tehnologii de restaurare pentru: textile, ceramică, lemn, metal, pictură (icoane) și investigații chimice. În desfășurarea pregătirii practice, se vor afla la dispoziția colegilor ucraineni, specialiști conservatori și restauratori din cadrul Complexului Muzeal Bucovina, atestați în domeniu, experți pe diferite materiale, tehnici și tehnologii, în concordanță cu normele europene în vigoare.

În practica de specialitate, se vor utiliza atât dotarea tehnică a laboratorului de conservare-restaurare, cât și aparatura de specialitate achiziționată prin această finanțare, pentru înzestrarea unui laborator mobil de conservare-restaurare, cuprinzând: cameră climatică, balanță, etuvă, aparat distilare, psihometru, luxmetru, umidificator, dezumidificator, lampă decontaminare UV, termohigrometre, termometre digitale, laptop. Împreună cu colegii lor din partea română, participanții la acest proiect de cooperare transfrontalieră vor învăța să folosească aparatura și instrumentarul implicat în diferitele etape ale procesului de conservare-restaurare. Cu ajutorul aparaturii se vor realiza investigarea și evaluarea stării de sănătate a bunului cultural, starea sa de conservare, gradul de stabilitate la condițiile de microclimat și evoluția sa în timp. De asemenea, în timpul orelor de practică, vor asista și la analize cantitative și calitative pe tipuri de materiale (arheologie, textile cu fir metalic, ceramică, diverse tipuri de pigmenți), pe care le vor aplica apoi în activitatea instituției lor de proveniență.

Adela DEAC

(Urmare din pag 1)

DOMN PROFESOR

Ca profesor, a cultivat prelegerea liberă, necitită monoton ex catedra, ci construită la fața locului și în momentul expunerii ei, *hic et nunc*, dar nu la voia întâmplării, într-o succesiune aleatorie, ci după un plan bine stabilit, într-o ordine coerentă, cu idei precise și argumentate și cu aprecierile cuvenite. Dacă adăugăm și vocea melodioasă a oratorului, și pasiunea expunerii, și limbajul lipsit de emfază, dar elevat și nu lipsit de neologismele cele mai indicate, ne dăm seama că, pentru studenții interesați, cursurile sale au fost nu numai instructive, ci și atractive și captivante.

În activitatea sa științifică și de cercetare, care, în opinia mea, se suprapun, Gh. Al.Cazan s-a afirmat îndeosebi ca istoric al procesului filosofic din țara noastră. Chiar s-a spus despre el că este cel mai important istoric al filosofiei românești, și adaug, unul din cei mai documentați și temeinici. Dovada: cărțile sale care își propun să reconstituie întreaga evoluție a filosofiei românești. Lucrările sale *Filosofie românească. De la Zalmoxis la Titu Maiorescu* (2001), *Scufundarea în adâncuri. Filosofia lui Titu Maiorescu* (2002) și *Metafizica românească*. 1900 - 1950, ultima apărută recent, la sfârșitul lui 2008, la Editura Fundației *România de Mâine*, vor dăinui atât timp cât va exista o istorie a filosofiei românești. Vor dăinui, pentru că autorul lor a adus o contribuție importantă la valorizarea concepțiilor filosofice românești potrivit criteriilor lor imanente, prin utilizarea analizei comparative, care presupune raportarea concepției analizate la altele, fie contemporane ei, fie imediat anterioare sau ulterioare, pentru a-i stabili noutatea și importanța în cadrul procesului istorico-filosofic. Vor dăinui și pentru că ele integrează, în bună măsură, concepțiile filosofice românești în contextul filosofiei europene și universale, indicând o direcție ce se cere cultivată și de viitoarele cercetări.

Profesorul Gh. Al. Cazan s-a ilustrat însă nu numai ca exeget al filosofiei românești, ci și ca istoric al filosofiei universale. În acest sens, cele mai ample cercetări ale sale s-au concretizat în volumele *Filosofia antică* (1994, 2000), *Filosofia medievală și modernă* (1996), *Istoria filosofiei marxiste* (1984). Și acestea se vor citi mereu cu interes, pentru că ele conving că „cerul” ideilor filosofice se sprijină pe “pământ”, că ideile filosofice nu sunt emise în vid, ci sunt condiționate de premisele lor spirituale și practice, că filosofia este, cum spunea Hegel, „fiica timpului său”, pe care îl transpune în gânduri.

Profesorul Gh. Al. Cazan a fost și un publicist talentat și redutabil, colaborările sale din ultimii ani la revista „Flacăra lui Adrian Păunescu”, fiind adunate recent în volumul *Reflecții și polemici* (2008). Ancorat în realitate, spiritul critic al publicistului vitriolează pe culturnicii de după 1989, care se cred pionieri ai culturii române, negând sau minimalizând realizările anterioare ale creației culturale românești, în speță pe cele ale creației filosofice, dar se exercită, la fel de viguros, și la adresa altor fenomene negative din viața culturală, din viața politică, din învățământ, sănătate etc., concluzia implicită fiind aceea că redresarea ar fi posibilă dacă cei răspunzători ar fi și responsabili.

Coleg și prieten apropiat, Gh. Al. Cazan a fost și un consilier și îndrumător al multora din activitățile facultății noastre, nu numai în timpul în care a îndeplinit funcția de decan, ci și ulterior, îndeosebi ca director al revistei „Analele Universității *Spiru Haret*” – Seria Studii de Filosofie, sau, pentru unii colegi mai tineri, în calitate de conducător de doctorat.

Acum, la plecarea sa dintre noi, nu ne despărțim întrutotul, pentru că ne rămân cărțile Domnului Profesor și exemplul său viu, pe care avem datoria să le continuăm.